

sieci komputerowe

wykład 4

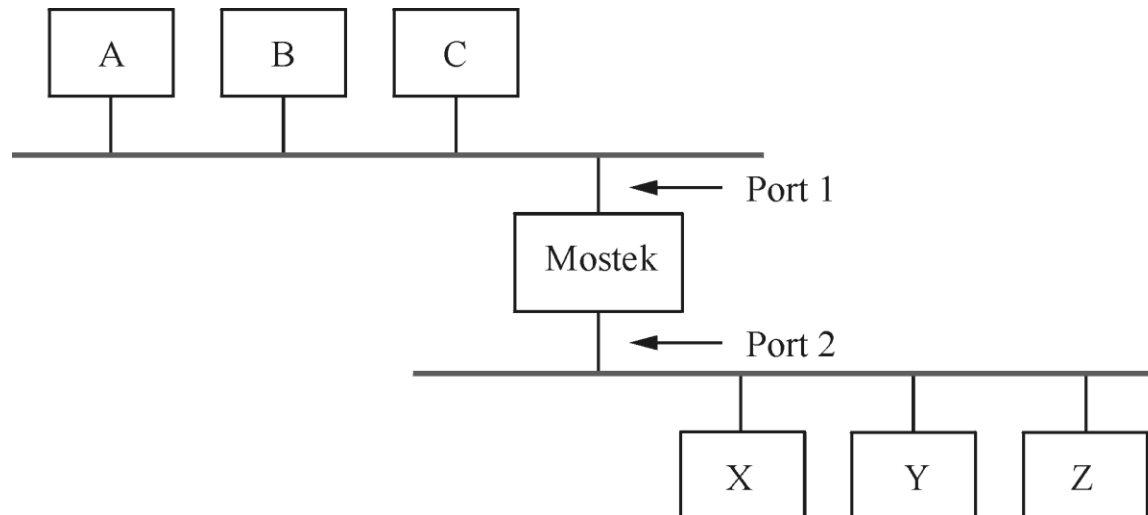
współdziałanie sieci

problemy

- *wzajemne łączenie różnych sieci*
- *heterogeniczność*: użytkownicy sieci jednego typu mogą porozumiewać się z użytkownikami sieci innych typów
- *skalowalność*: łatwe powiększanie sieci do dowolnego rozmiaru
- *problemy szczegółowe*: rozszerzone sieci lokalne, protokół intersieci, globalna intersieć, protokół IP następnej generacji, rozsyłanie grupowe, nazwy komputerów

mostki i rozszerzone sieci lokalne

- połączenie dwóch sieci Ethernet: *wzmacniakiem* (maks. 2 wzmacniaki i 2500 m między komputerami)
- połączenie dwóch sieci Ethernet: *mostkiem*, który przekazuje ramki na podstawie nagłówka w warstwie łącza danych **DLL**, działa w **LLC** albo w **MAC**
- *mostek nieinteligentny* (przekazuje wszystkie ramki)

mostek inteligentny

- przekazuje tylko wybrane ramki, zgodnie z tablicą kierującą utrzymaną w mostku:

komputer|port

A | 1

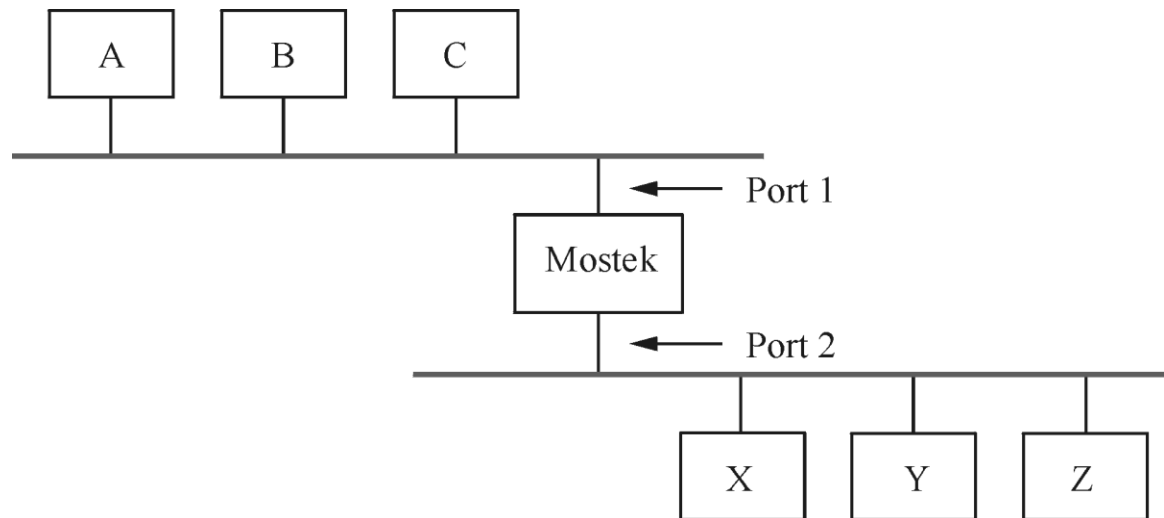
B | 1

C | 1

X | 2

Y | 2

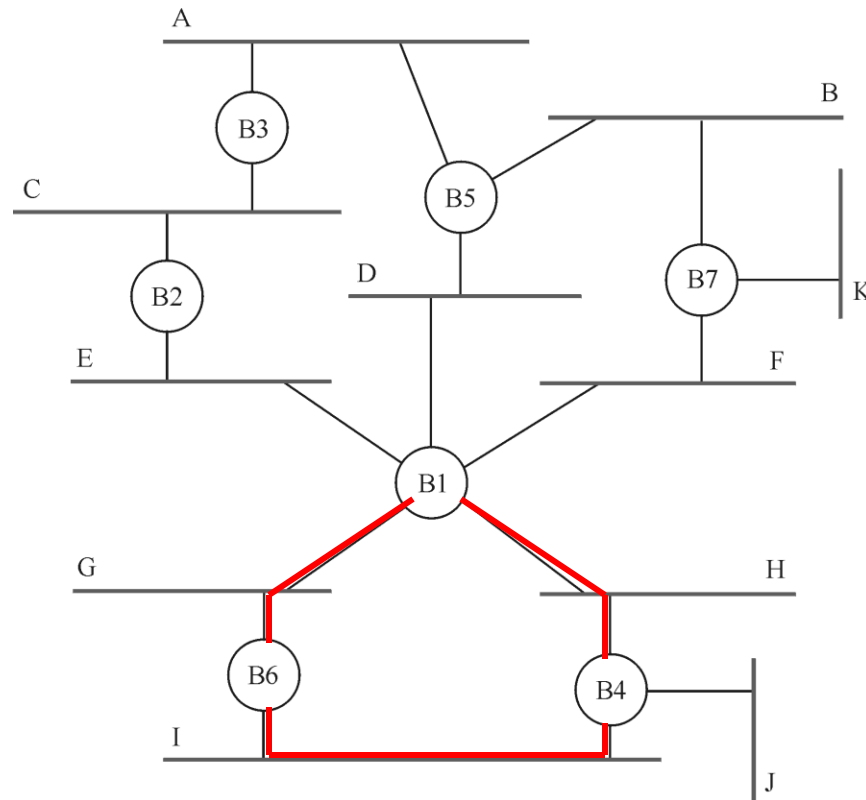
Z | 2

gdy mostek w porcie 1 odbiera ramkę do A to nie przekazuje jej do portu 2, a gdy odbiera ramkę do A w porcie 2 to przekazuje do portu 1

rozszerzona sieć lokalna z pętlami

- poprzednia strategia działa, dopóki nie wystąpi *pętla*:

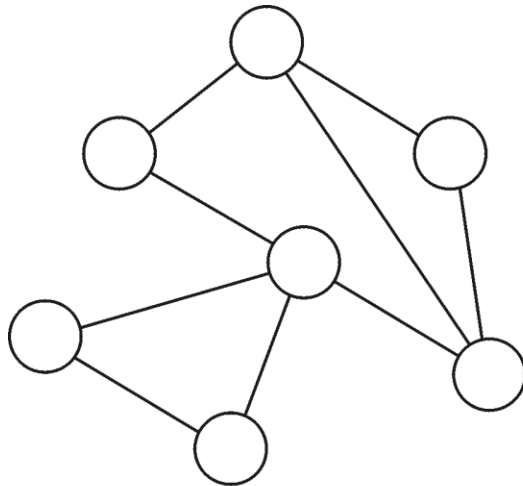

wybór portu przez mostek

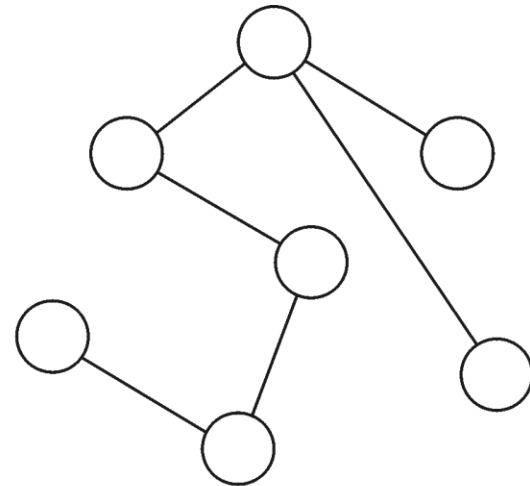
- niezależnie od przyczyn, prowadzących do pętli, *mostki muszą radzić sobie z pętlami*
- problem rozwiązano za pomocą uruchomienia w mostkach (rozproszonego) *algorytmu drzewa rozpinającego* - *drzewo rozpinające* jest podgrafem grafu cyklicznego zawierającego wszystkie wierzchołki, ale żadnego cyklu
- *protokół* stosowany przez zbiór mostków do uzgodnienia drzewa rozpinającego dla rozszerzonej sieci lokalnej - **Radia Perlman (DEC, 1985)**
- *mostek decyduje, na których portach przekazuje ramki*, korzystając z algorytmu drzewa rozpinającego

drzewo rozpinające grafu cyklicznego

graf cykliczny

*odpowiadające mu
drzewo rozpinające*

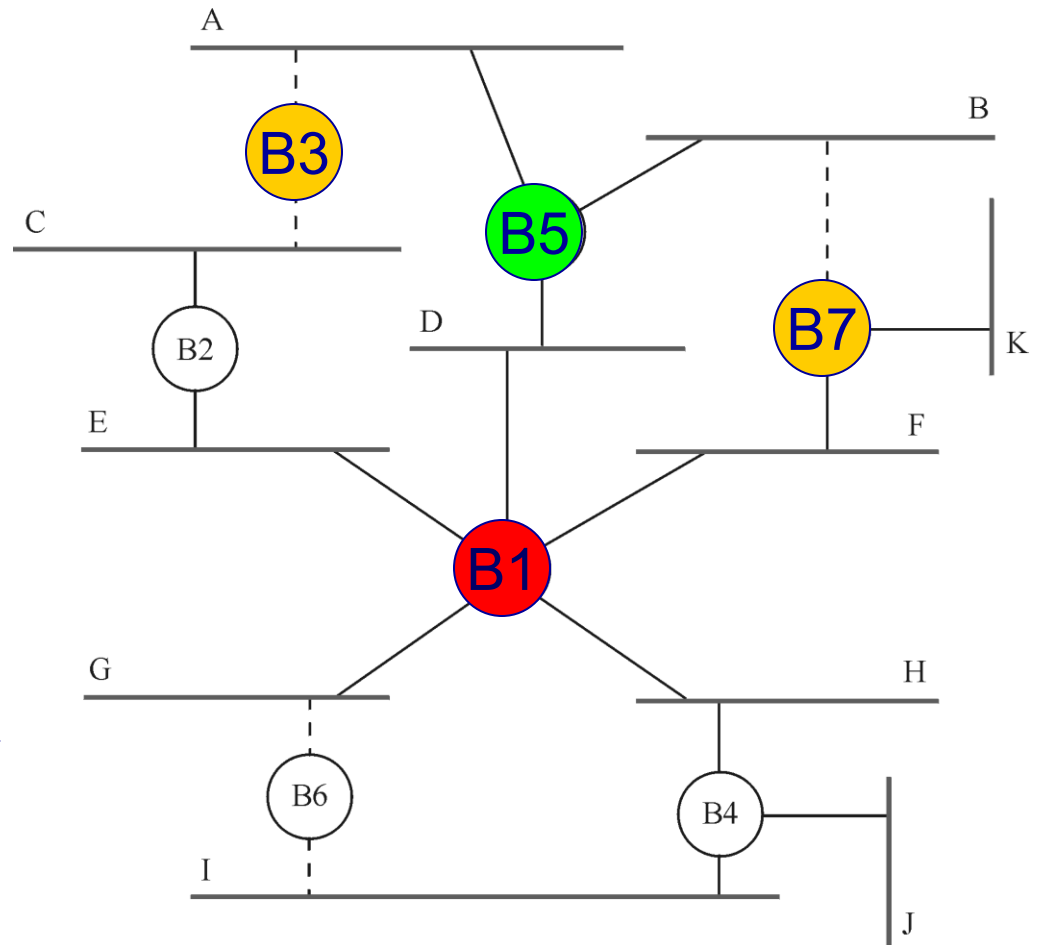
działanie algorytmu drzewa rozpinającego

każdy mostek ma unikalny identyfikator, n.p. B1, B2...

1. *wybierz* mostek z najniższym identyfikatorem na *korzeń drzewa rozpinającego* (oddzielną procedurą)
2. *dla każdego mostka oblicz najkrótszą trasę do korzenia* drzewa i zapisz porty na trasie
3. ze zbioru mostków dołączonych do danej sieci lokalnej *wybierz mostek desygnowany*, odpowiedzialny za przesyłanie ramek do mostka będącego korzeniem drzewa (*desygnowany* to mostek najbliższy korzeniowi, gdy dwa lub więcej mostki są w równej odległości to wygrywa mostek z mniejszym identyfikatorem)
4. *mostek przekazuje ramki przez porty, dla których jest mostkiem desygnowanym*

drzewo rozpinające dla rozszerzonej sieci lokalnej

- **B1** jest korzeniem
- **B5** jest *mostkiem desygnowanym* dla sieci A, bo bliżej niż **B3**
- **B5** jest mostkiem desygnowanym dla sieci B, gdyż **B5** ma mniejszy identyfikator od **B7**

procedura wyboru mostka na korzeń drzewa rozpinającego

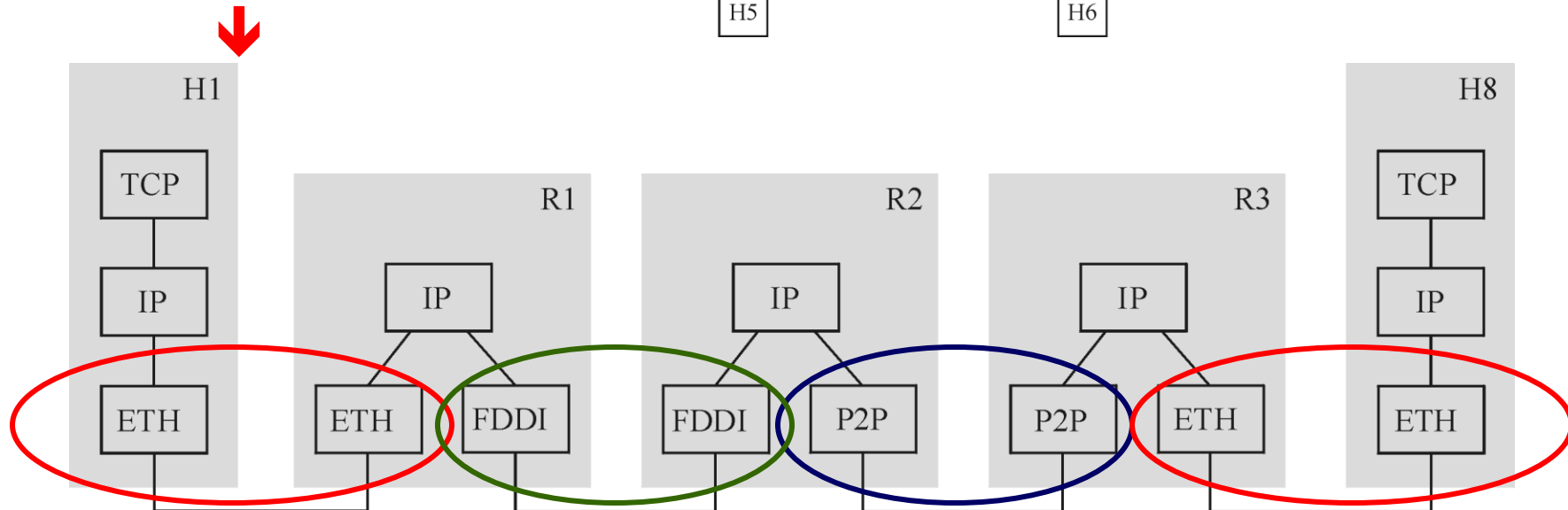
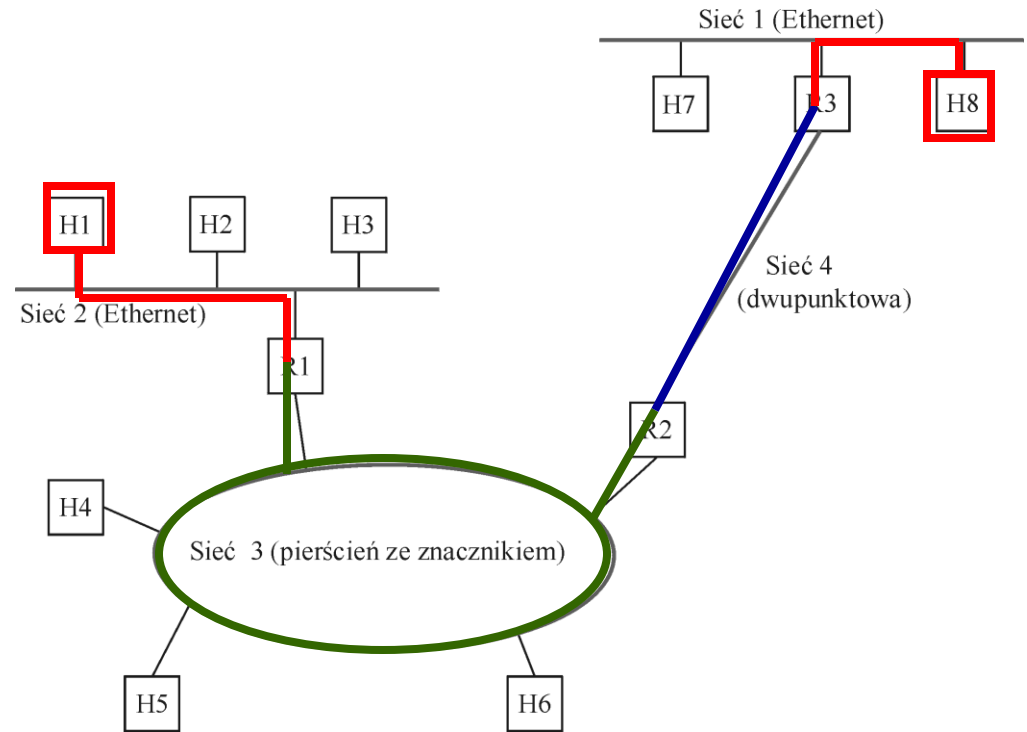
- wymiana między mostkami *komunikatów z konfiguracją*: {identyfikator mostka nadającego, identyfikator mostka uznawanego przez mostek nadający za korzeń drzewa, odległość od mostka nadającego do korzenia}
- mostek zapisuje *najlepszy* komunikat z konfiguracją
- komunikat z konfiguracją *jest lepszy, gdy*: identyfikuje korzeń z mniejszym id, identyfikuje korzeń z takim samym id ale mniejszą odległością, id korzenia i odległość są takie same, ale mostek nadający ma mniejszy id
- *zdolność do rekonfiguracji* drzewa rozpinającego po awarii

procedura wyboru mostka na korzeń drzewa rozpinającego

1. *mostek zakłada, że jest korzeniem*, wysyła komunikat do każdego swojego portu z odległością 0
2. po odbiorze komunikatu przez port, *mostek sprawdza czy nowy komunikat lepszy od starego*, jeżeli tak to go zapisuje i dodaje 1 do odległości od korzenia
3. kiedy mostek odbiera komunikat, wskazujący że *on sam nie jest korzeniem*, odbiera tylko komunikaty od innych mostków, zwiększając o 1 pole odległości
4. kiedy mostek odbiera komunikat, wskazujący że *on sam nie jest mostkiem desygnowanym dla danego portu*, mostek kończy nadawanie komunikatów przez ten port

prosta intersieć

- *topologia sieci* →
- *architektura warstwowa*

ograniczenia rozwiązań dla rozszerzonych sieci lokalnych

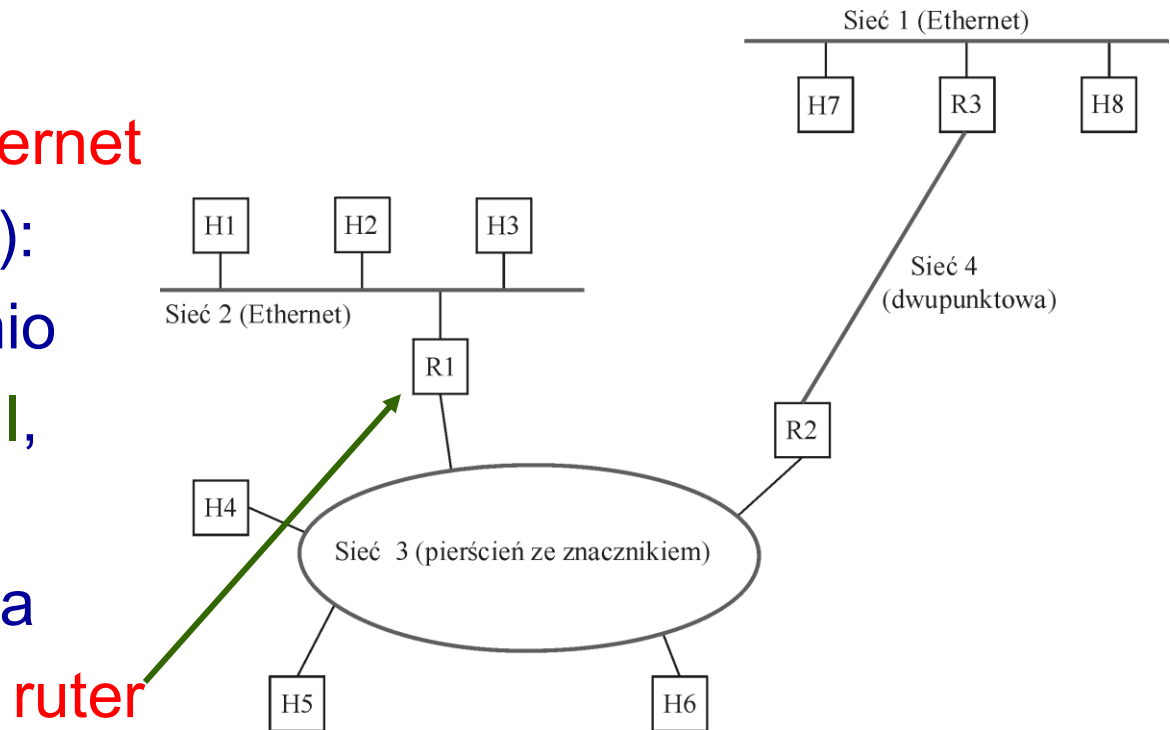
- *skalowalność*: ograniczenie do kilkudziesięciu sieci
- *heterogeniczność*: mostki między sieciami o takim samym formacie adresów (48 bitów): Ethernet - Ethernet, FDDI - FDDI, Ethernet - FDDI
- *przezroczystość mostków* (nieświadomość w wyższych warstwach istnienia mostków w warstwie drugiej)
- *wprowadzenie mostków zmienia charakter sieci*: sieć może tracić ramki, zmieniać ich kolejność, wprowadzać znaczne opóźnienia

proste współdziałanie sieci (IP)

- usunięcie ograniczeń nakładanych przez mostki
- budowa dużych heterogenicznych sieci
- funkcje protokołu intersieci (IP)
- rozszerzenie skalowalności Internetu
- IP następnej generacji (IPv6)

co to jest intersieć?

- *dowolny zbiór sieci połączonych ze sobą* dla zapewnienia określonego rodzaju dostawy pakietów między komputerami (*sieć sieci*, *sieć logiczna*)
- globalna sieć światowa: **Internet**
- sieć (*fizyczna*): sieć bezpośrednio połączona (**FDDI**, **Ethernet**), sieć komutowana (**ATM**)

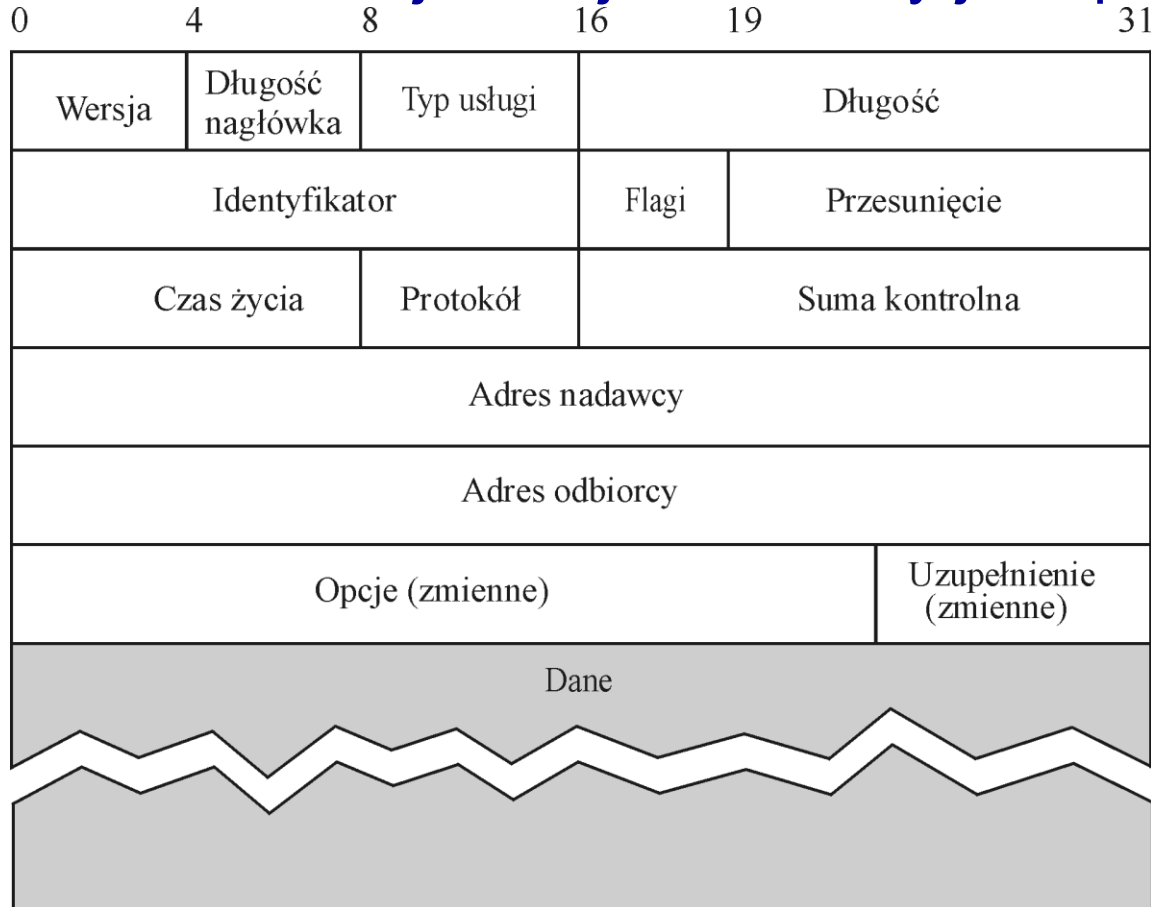

model usługi

- model usługi **IP** = schemat adresacji + model datagramowy dostawy danych:
- *model dostępnych możliwości* (**IP** robi co może, aby dostarczyć datagram, ale nie daje gwarancji)
- oznacza to, że jak coś idzie źle, to sieć nie robi nic, gdyż zrobiła już co mogła - *zawodna usługa*
- protokoły z wyższych warstw muszą być tego świadome

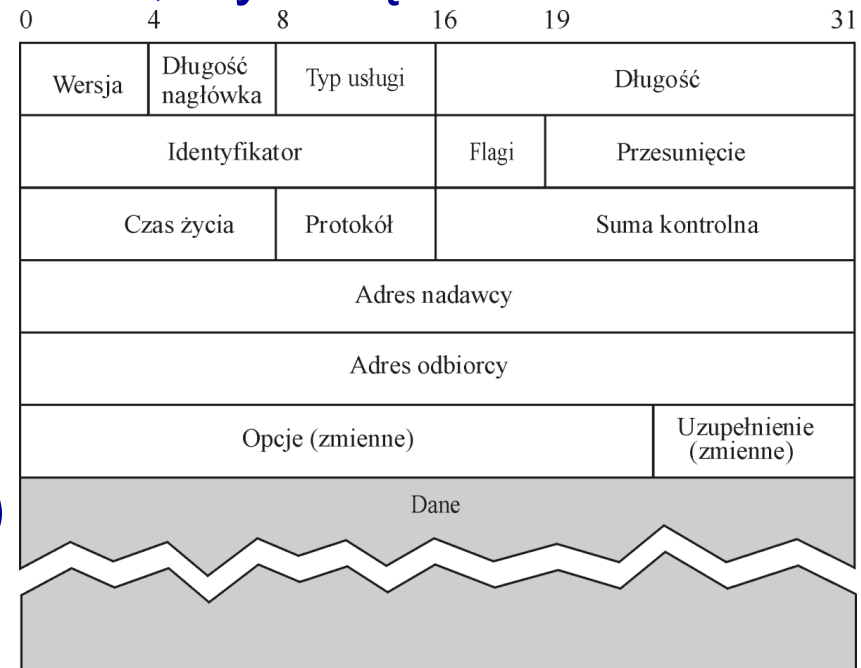
nagłówek datagramu IP (IPv4)

- słowa 32 bitowe, bajt wersji nadawany jako pierwszy

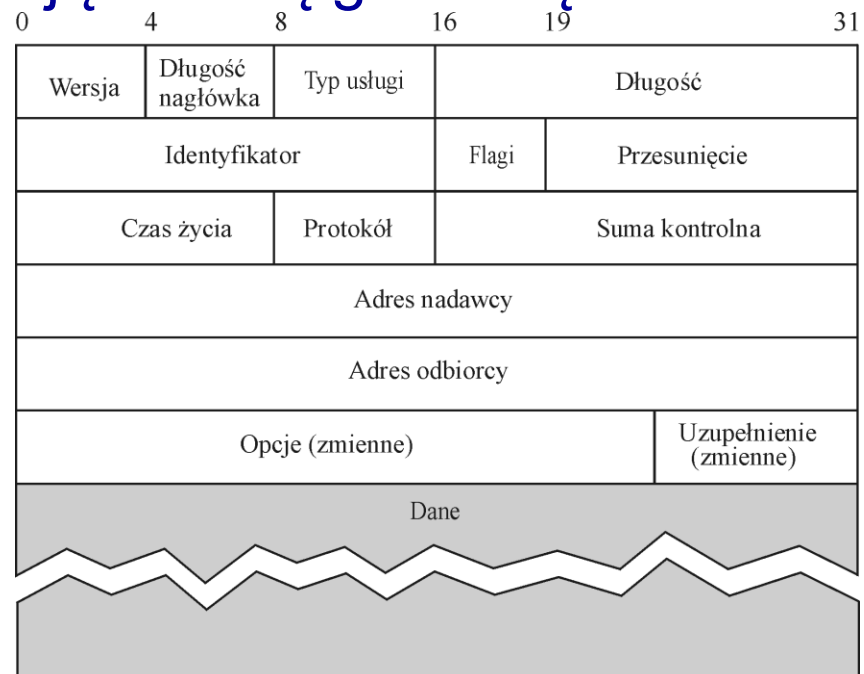
nagłówek datagramu IP (IPv4)

- *pole wersji*, n.p. IPv4
- *długość nagłówka* = 5 słów = 20 bajtów (bez opcji)
- *typ usługi*: 3 bity na priorytet, 3 bity na: małe opóźnienie, dużą przepustowość, wysoką niezawodność, oraz fragmentacja
- *długość datagramu* w bajtach z nagł. wł. maks.65535B
- czas życia (pakietu) =64
- protokół=klucz demultiplek.
- suma kontrolna (z nagł. wł.)

adres IP nadawcy i odbiorcy

- 32 bity adres nadawcy, 32 bity adres odbiorcy
- *adres odbiorcy kluczowy dla datagramu*
- *protokół* IP definiuje swoją własną globalną przestrzeń adresową, niezależną od tego, na jakich sieciach fizycznych uruchomiono IP

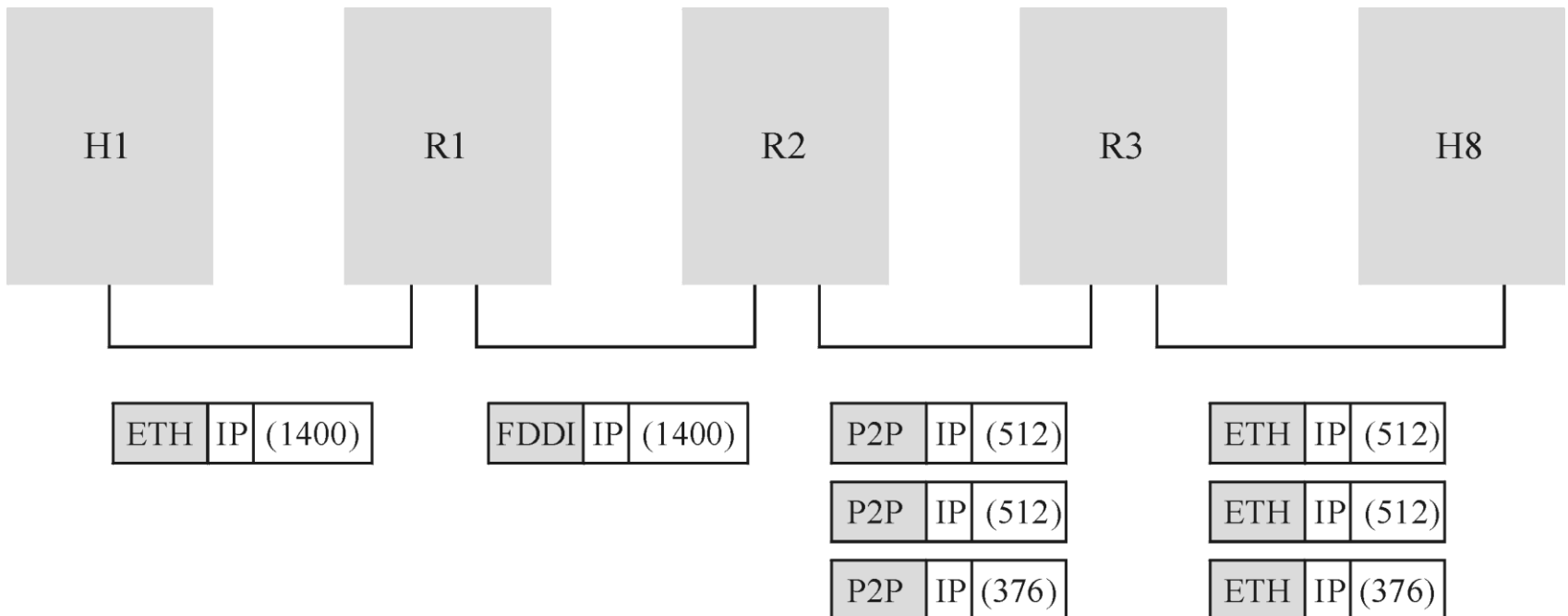

format datagramu IP

- *wybrane pola z pozostałych :*
- wersja, n.p. IPv4, IPv6
- typ usługi: *ważność* datagramu IP (określenie wymaganego opóźnienia, przepustowości, niezawodności)
- długość datagramu (maks. 65535 bajtów)
- identyfikator, flagi, przesunięcie (do *fragmentacji*)
- czas życia: usuwa datagramy „zapętlone” w pętli wyboru trasy
- protokół: *klucz demultipleksacji* (TCP=6, UDP=17)
- suma kontrolna (w słowach 16-bitowych)

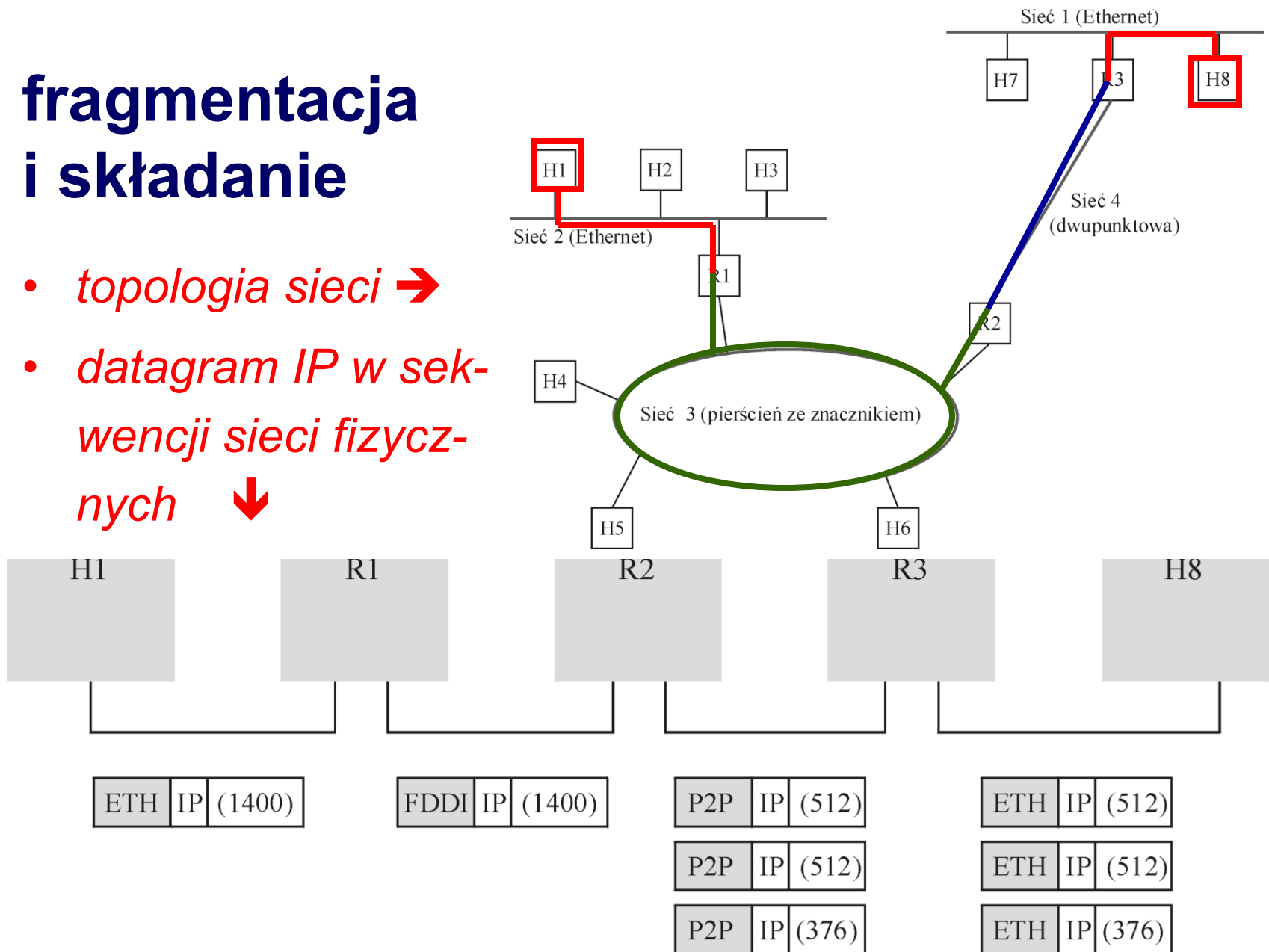
fragmentacja i składanie

- sieć fizyczna *nie obsługuje* pakietów dł. 65535 bajtów
- stąd *fragmentacja* (Ethernet 1500 bajtów, FDDI 4500 bajtów, P2P 532 bajty)
- *przykład*: przesłanie datagramu IP dł. 1420 bajtów

fragmentacja i składanie

- *topologia sieci →*
- *datagram IP w sekwencji sieci fizycznych ↓*

fragmentacja i składanie

- w nagłówku datagramu IP
(drugie słowo):

identyfikator (x, ten sam dla
wszystkich fragmentów)

flaga M=1 w polu flagi
(będą dalsze fragmenty)

pole przesunięcie

(w pierwszym 0,

drugim n.p. 512,

trzecim 1024)

(a)

Początek nagłówka			
Identyfikator = x		0	Przesunięcie = 0
Pozostała część nagłówka			
1400 bajtów danych			

(b)

Początek nagłówka			
Identyfikator = x		1	Przesunięcie = 0
Pozostała część nagłówka			
512 bajtów danych			

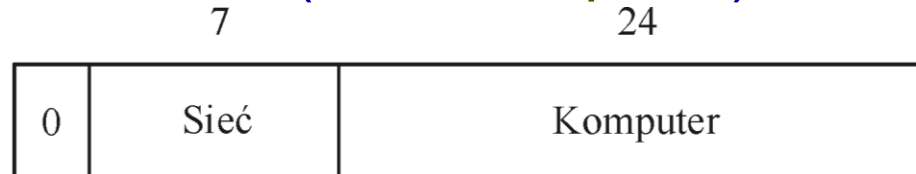
Początek nagłówka			
Identyfikator = x		1	Przesunięcie=512
Pozostała część nagłówka			
512 bajtów danych			

Początek nagłówka			
Identyfikator = x		0	Przesunięcie=1024
Pozostała część nagłówka			
376 bajtów danych			

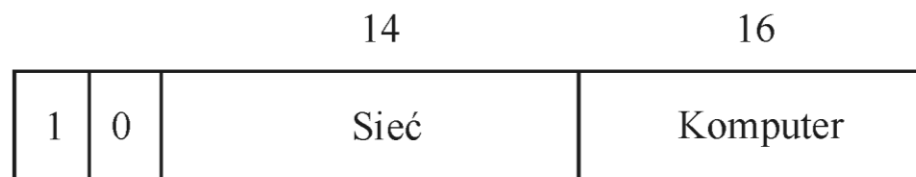
adresy globalne

- adresy Ethernetu są globalnie niepowtarzalne, ale niestety są *proste*
- adresy IP są globalnie niepowtarzalne, ale na szczęście są *hierarchiczne* (sieć, komputer)

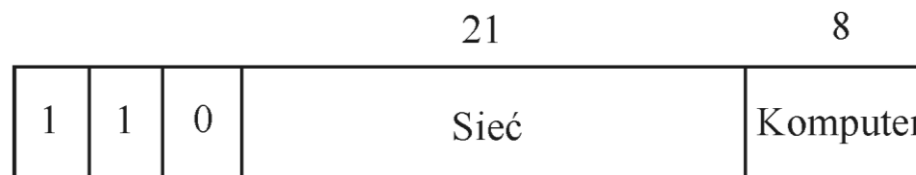
- klasa A

- klasa B

- klasa C

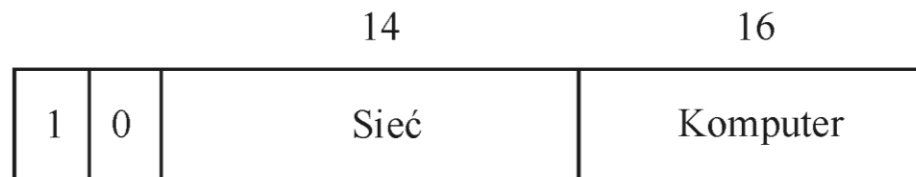
adresy IP

- ~4 miliardy adresów(adresowanie klasowe)
- 2^7-2 (126) sieci klasy A, po $2^{24}-2$ (16177214) komputerów
- $2^{14}-2$ (16382) sieci klasy B, po $2^{16}-2$ (65534)komputerów
- $2^{21}-2$ (2097150) sieci klasy C, po 2^8-2 (254) komputerów

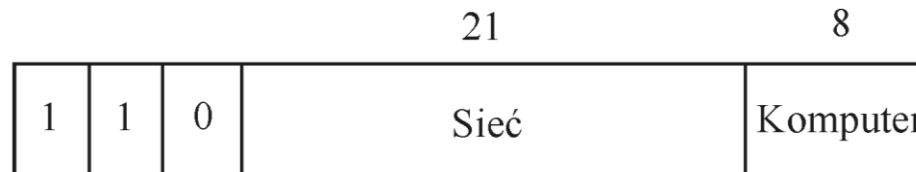
- klasa A
1-126

- klasa B
128-191

- klasa C
192-223

adresy IP

- faktycznie jest mniej niż 4 miliardy adresów:
- klasa A - około 2mld adresów:
 $126 \times 16\,177\,214 = 2\,038\,328\,964$
- klasa B - około 1mld adresów:
 $16\,382 \times 65534 = 1\,073\,577\,988$
- klasa C - ponad 500 mln adresów:
 $2\,097\,150 \times 254 = 532\,176\,100$
- inne klasy:
klasa D, adresy od 1110, 224-239, *rozsyłanie grupowe*

zapis adresu IP

- zapis adresu IP:
adres IP: cztery *dziesiętne* liczby całkowite,
oddzielone kropkami
- n.p.: 150.254.173.3
- *nazwa* tego komputera: rose.man.poznan.pl

adresy prywatne

- w każdej klasie są adresy IP *nie przydzielone*:
10.0.0.0 - 10.255.255.255
172.16.0.0 - 172.31.255.255
192.168.0.0 - 192.168.255.255
- *zastosowanie*: w sieciach nie przyłączonych do Internetu, np. w sieciach bankowych
- *z definicji*, ruch kierowany do tych adresów nie jest obsługiwany w Internecie

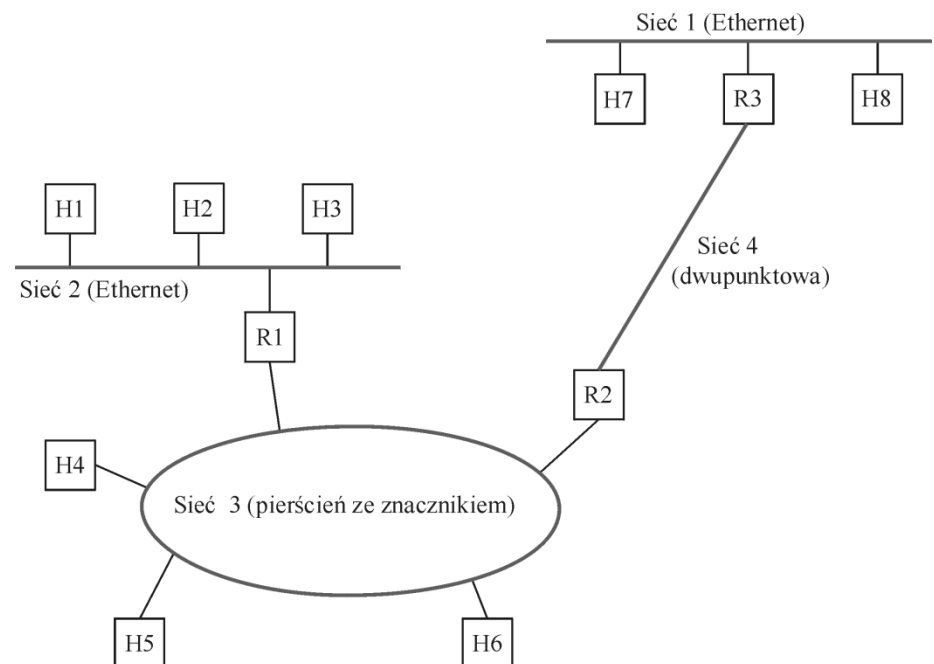
kierowanie datagramów przez protokół IP

- *kierowanie*: pobieranie datagramu z wejścia i nadanie do właściwego wyjścia
- datagram zawiera **adres IP** komputera odbiorczego
- węzeł (komputer lub ruter) *ustala*, czy jest dołączony do tej samej sieci co odbiorca, porównując *części dotyczące sieci* w adresie odbiorcy i w adresach interfejsu komputera i interfejsów rutera
- **zgodność** oznacza, że jest to ta sama sieć
- **niezgodność** oznacza przesłanie datagramu **IP** do *rutera, wybranego z tablicy kierującej węzła*, albo przesłanie do *rutera domyślnego*

kierowanie datagramów przez protokół IP

- *przykłady*: H1 nadaje do H2, **ta sama sieć**, co H1 (jak H1 znajduje poprawny adres **Ethernetu** dla H2?→ARP)
- H1 nadaje do H8, **inna sieć**, jedyny wybór to ruter R1
- R1 do R2 (R2 to ruter domyślny dla R1)
- R2 bada numer sieci w adr. H8 i kieruje do R3:

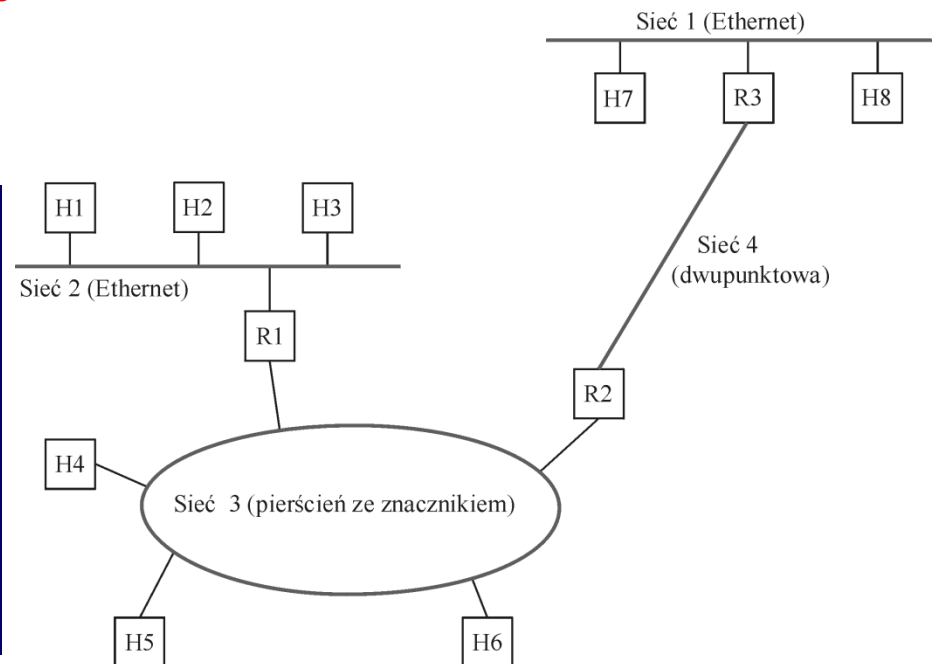
NumerSieci	NastEtap
1	R3
2	R1

kierowanie datagramów przez protokół IP

- kompletna tablica kierująca dla rutera R2

NumerSieci	NastEtap
1	R3
2	R1
3	interfejs 1
4	interfejs 0

translacja adresów (ARP)

- *przetłumaczenie* adresu IP na adres fizyczny na poziomie łącza, mający sens w danej sieci (np. adres Ethernetu)
- dokonuje się tego korzystając z *tablic odwzorowania adresów*, tworzonych dynamicznie za pomocą *protokołu odwzorowania adresów* (ARP)
- gdy komputer, który chce nadać datagram IP nie ma w tablicy odwzorowania adresu IP na adres na poziomie łącza, *rozgłasza zapytanie ARP z adresem IP* - komputer z tym adresem IP odpowiada nadawcy zapytania, podając swój adres na poziomie łącza
- zapytanie zawiera też adres IP i adres na poziomie łącza *nadawcy* (przydatne przy odpowiedzi)

format pakietu ARP

- typ sprzętu (1=Ethernet), typ protokołu (n.p. IP)
- HLEN i PLEN: długości adresów sprzętu i protokołu
- operacja (żądanie albo odpowiedź)
- adresy protokołu (IP, 32 bity) i adresy sprzętowe (Ethernet, 48 bitów) nadawcy i odbiorcy

0	8	16	31
Typ sprzętu = 1		Typ protokołu = 0x0800	
HLEN = 48	PLEN = 32	Operacja	
Adres sprzętowy nadawcy (bajty 0-3)			
Adres sprzętowy nadawcy (bajty 4-5)		Adres protokołu nadawcy (bajty 0-1)	
Adres protokołu nadawcy (bajty 2-3)		Adres sprzętowy odbiorcy (bajty 0-1)	
Adres sprzętowy odbiorcy (bajty 2-5)			
Adres protokołu odbiorcy (bajty 0-3)			

mechanizmy IP do uzyskania...

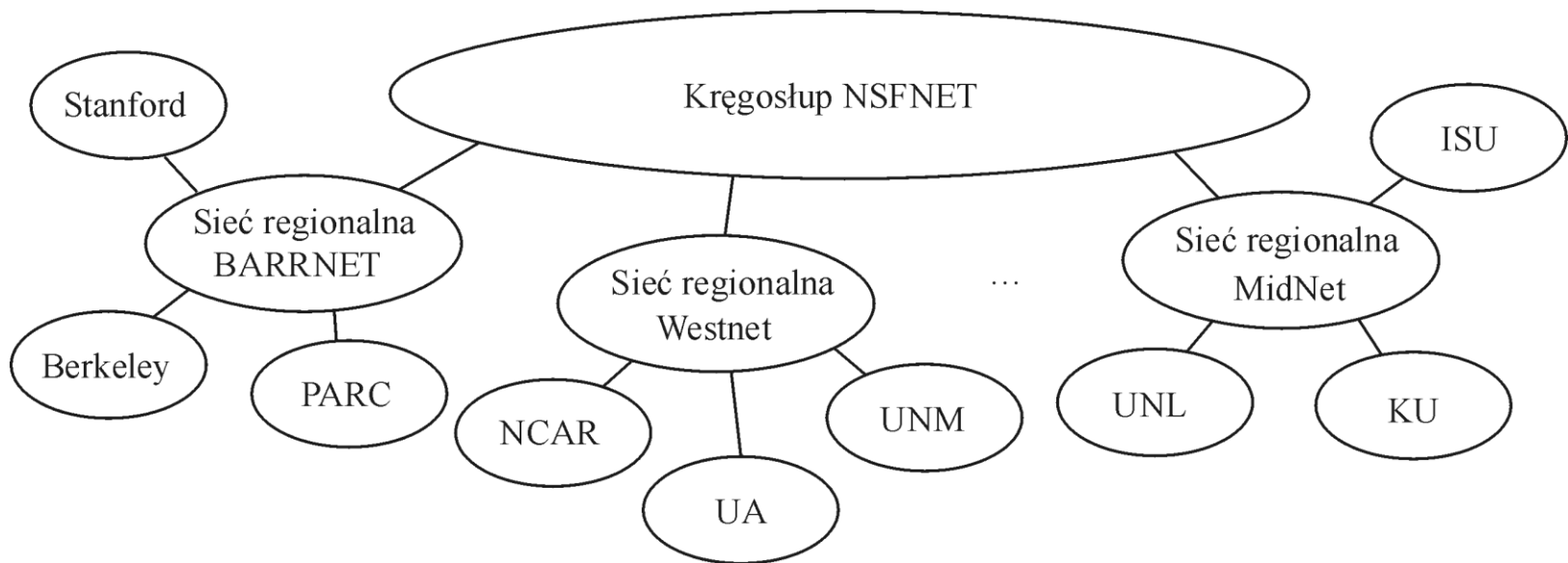
- *heterogeniczności:*
- *model usługi dostępnych możliwości* (zawodne datagramy) +
  - + wspólny format pakietu (*fragmentacja i składanie*) +
  - + globalna przestrzeń adresowa dla identyfikacji wszystkich komputerów (ARP w różnych sieciach fizycznych)
- *skalowalności:*
- *agregacja hierarchiczna* w celu ograniczenia informacji potrzebnej do *kierowania pakietów* (podział adresu IP na część sieciową i część odnoszącą się do komputera) - kierowanie do sieci, potem do komputera

sprawozdanie o błędach

- *protokół komunikatów kontrolnych Internetu* ICMP, skojarzony z protokołem IP
- zestaw komunikatów o błędach, przesyłanych do komputera nadawczego, kiedy ruter lub komputer niezdolny do przetworzenia datagramów IP
- n.p.: komputer nieosiągalny, składanie się nie powiodło, suma kontrolna się nie zgadza, TTL=0, ...
- komunikaty kontrolne od rutera do komputera nadawczego: n.p. skieruj inną trasą (ICMP-Redirect)

globalna intersieć

- struktura drzewa Internetu (1990)
- miejsca połączone w *sieć regionalną*
- sieci regionalne połączone *siecią kręgosłupową*

podział sieci na podsieci

- jeden numer sieci jest *współdzielony* przez wiele sieci
- wprowadzenie dodatkowego *poziomu hierarchii*
- wprowadzenie *numeru podsieci* za pomocą *maski podsieci*

Numer sieci	Numer komputera

Adres klasy B

111111111111111111111111	00000000

Maska podsieci (255.255.255.0)

Numer sieci	Identyfikator podsieci	Identyfikator komputera

Adres z podsiecią

przykład podziału sieci na podsieci

- adres IP klasy B, z maską podsieci 255.255.255.0 powoduje podział dotychczasowego numeru komputera na 8 bitów na podsieć i 8 bitów na komputer w podsieci
- 2^8-2 podsieci, po 2^8-2 komputerów w każdej podsieci,

$2^8-2=254$, co daje:

$254 \times 254 = 64516$ komput.

Numer sieci	Numer komputera

Adres klasy B

- przed podziałem było $2^{16}-2=65534$ komputerów w sieci

111111111111111111111111	00000000

Maska podsieci (255.255.255.0)

- zmniejszenie do (w %): $64516/65534 = 98,47\%$

Numer sieci	Identyfikator podsieci	Identyfikator komputera

Adres z podsiecią

przykład podziału sieci na podsieci

- n.p. gdy adresem sieci klasy B jest 128.96.0.0, to *po podziale mamy podsieci*:

- 128.96.1.0 z komputerami:

128.96.1.1 do 128.96.1.254

- 128.96.2.0 z komputerami

128.96.2.1 do 128.96.2.254

...

- 128.96.254.0 z komputerami

128.96.254.1 do 128.96.254.254

- 255 na ostatnim bajcie: *rozgłaszanie* w podsieci

Numer sieci	Numer komputera

Adres klasy B

111111111111111111111111	00000000

Maska podsieci (255.255.255.0)

Numer sieci	Identyfikator podsieci	Identyfikator komputera

Adres z podsiecią

przykład podziału sieci na podsieci

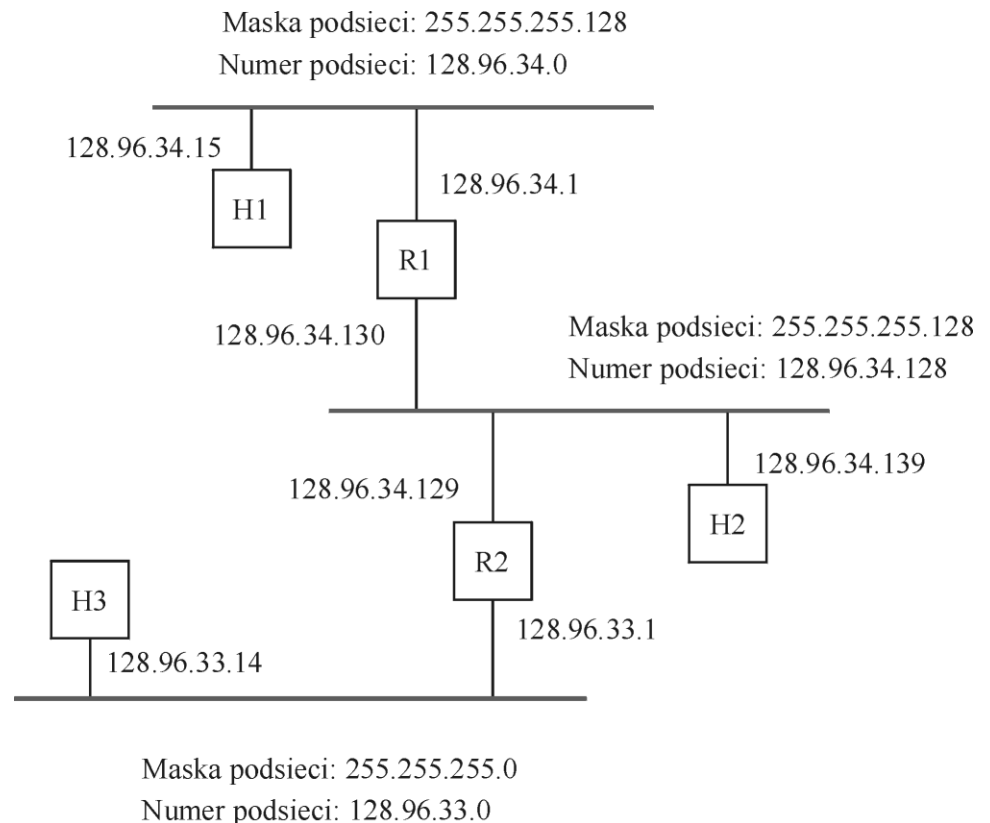
- adres IP klasy B, z maską podsieci 255.255.255.128 powoduje podział dotychczasowego numeru komputera na 9 bitów na podsieć i 7 bitów na komputer w podsieci
- 2^9-2 podsieci, po 2^7-2 komputerów w każdej podsieci, $2^9-2=510$, a $2^7-2=126$, co daje $510 \times 126 = 64260$ komputerów
- przed podziałem w sieci było $2^{16}-2=65534$ komputerów
- zmniejszenie do (w %): $64260/65534 = 98,06\%$

przykład podziału sieci na podsieci

- n.p. gdy adresem sieci klasy B jest 128.96.0.0, to *po podziale mamy podsieci*:
- 128.96.1.0 z komputerami:
od 128.96.1.1 do 128.96.1.126
rozgłaszanie w podsieci: 128.96.1.127
- 128.96.1.128 z komputerami:
od 128.96.1.129 do 128.96.1.254
rozgłaszanie w podsieci: 128.96.1.255
- ...
- 128.96.254.128 z komputerami
od 128.96.254.129 do 128.96.254.254

nadanie datagramu przez H1 do H2

- operacja **AND** na masce podsieci **H1** i adresie **H2**:
 $255.255.255.128 \text{ AND } 128.96.34.139 = 128.96.34.128$
- nie pasuje do numeru podsieci dla **H1**
- **H1** nadaje pakiet do rutera **R1**

nadanie datagramu przez H1 do H2

numer podsieci	Maska podsieci	NastepnyEtap
128.96.34.0	255.255.255.128	Interfejs 0
128.96.34.128	255.255.255.128	Interfejs 1
128.96.33.0	255.255.255.0	R2

- R1 dokonuje operacji **AND** na adresie **H2** i na masce podsieci pierwszego elementu w tablicy kierującej **R1**
128.96.34.139 AND 255.255.255.128 = 128.96.34.128
- wynik nie pasuje do numeru podsieci pierwszego elementu (**128.96.34.0**)

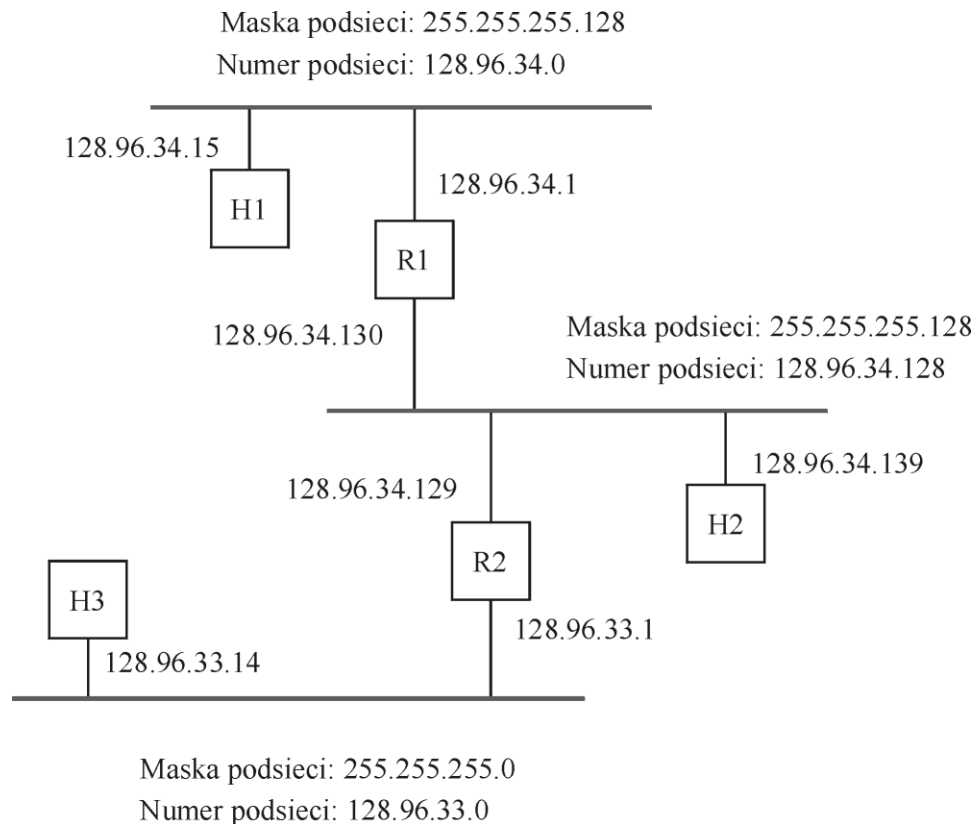
nadanie datagramu przez H1 do H2

numer podsieci	Maska podsieci	NastepnyEtap
128.96.34.0	255.255.255.128	Interfejs 0
128.96.34.128	255.255.255.128	Interfejs 1
128.96.33.0	255.255.255.0	R2

- R1 dokonuje operacji **AND** na adresie **H2** i na masce podsieci drugiego elementu w tablicy kierującej **R1**
 $128.96.34.139 \text{ AND } 255.255.255.128 = 128.96.34.128$
- wynik pasuje do numeru sieci drugiego elementu ($128.96.34.128$)
- **R1** dostarcza datagram do **H2** za pomocą interfejsu 1, dołączonego do tej samej sieci co **H2**

nadanie datagramu przez H1 do H2

- datagram trafia do H2

podział sieci na podsieci (RFC950)

- **zadanie:** podzielić sieć 192.10.12.0 na 6 podsieci:
- adres klasy C, ilość bitów pożyczonych na podsieć od numeru komputera: 3, gdyż $2^3 = 8 > 6$
- na numer komputera pozostaje 5 bitów ($8-3=5$)
- stąd maska podsieci ma 27 bitów ($24+3=27$)
- maska podsieci: 255.255.255.224 ($128+64+32=224$)
- **adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:**

podsieć #1: 192.10.12.32, (00100000)

komputery od 192.10.12.33 do 192.10.12.62

rozgłaszanie 192.10.12.63

podział sieci na podsieci (RFC950)

- adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:

podsieć #2: 192.10.12.64, (01000000)

komputery od 192.10.12.65 do 192.10.12.94

rozgłaszanie 192.10.12.95

- podsieć #3: 192.10.12.96, (01100000)

komputery od 192.10.12.97 do 192.10.12.126

rozgłaszanie 192.10.12.127

- podsieć #4: 192.10.12.128, (10000000)

komputery od 192.10.12.129 do 192.10.12.158

rozgłaszanie 192.10.12.159

podział sieci na podsieci (RFC950)

- adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:

podsieć #5: 192.10.12.160, (10100000)

komputery od 192.10.12.161 do 192.10.12.190

rozgłaszanie 192.10.12.191

- podsieć #6: 192.10.12.192, (11000000)

komputery od 192.10.12.193 do 192.10.12.222

rozgłaszanie 192.10.12.223

- w sieci 192.10.12.0 *przed podziałem* : 2^8-2 (254)
komputery, *po podziale* $6 \times 30=180$ komputerów, co daje: $180/254=71\%$

podział sieci na podsieci (obecnie)

- **zadanie:** podzielić sieć 192.10.12.0 na 8 podsieci:
- adres klasy C, ilość bitów pożyczonych na podsieć od numeru komputera: 3, gdyż $2^3 = 8$
- na numer komputera pozostaje 5 bitów ($8-3=5$)
- stąd maska podsieci ma 27 bitów ($24+3=27$)
- maska podsieci: 255.255.255.224 ($128+64+32=224$)
- **adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:**

podsieć #0: 192.10.12.0, (00000000)

komputery od 192.10.12.1 do 192.10.12.30

rozgłaszanie 192.10.12.31

podział sieci na podsieci (obecnie)

- adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:

podsieć #1: 192.10.12.32, (00100000)

komputery od 192.10.12.33 do 192.10.12.62

rozgłaszanie 192.10.12.63

- podsieć #2: 192.10.12.64, (01000000)

komputery od 192.10.12.65 do 192.10.12.94

rozgłaszanie 192.10.12.95

- podsieć #3: 192.10.12.96, (01100000)

komputery od 192.10.12.97 do 192.10.12.126

rozgłaszanie 192.10.12.127

podział sieci na podsieci (obecnie)

- adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:

podsieć #4: 192.10.12.128, (10000000)

komputery od 192.10.12.129 do 192.10.12.158

rozgłaszanie 192.10.12.159

- podsieć #5: 192.10.12.160, (10100000)

komputery od 192.10.12.161 do 192.10.12.190

rozgłaszanie 192.10.12.191

- podsieć #6: 192.10.12.192, (11000000)

komputery od 192.10.12.193 do 192.10.12.222

rozgłaszanie 192.10.12.223

podział sieci na podsieci (obecnie)

- adres podsieci, ostatni bajt, zakres komputerów, adres rozgłaszania:
- podsieć #7: 192.10.12.224, (11100000)
komputery od 192.10.12.225 do 192.10.12.254
rozgłaszanie 192.10.12.255
- w sieci 192.10.12.0 *przed podziałem* : 2^8-2 (254)
komputery, *po podziale* $8 \times 30=240$ komputerów, co daje: $240/254=94\%$

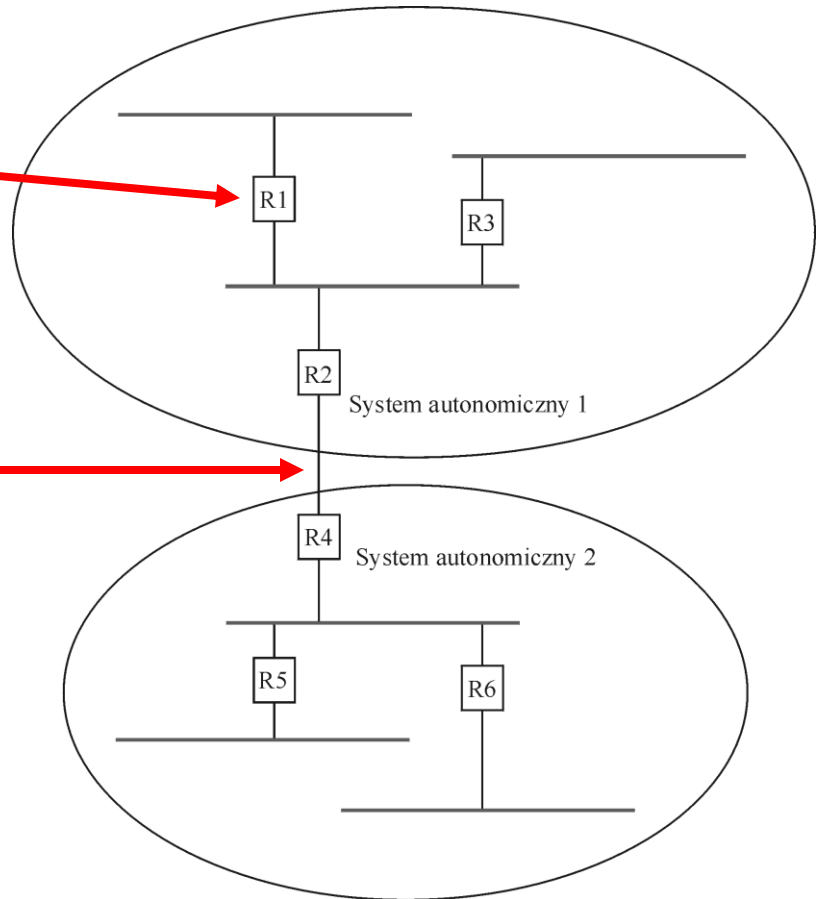
system autonomiczny (AS)

- *system autonomiczny*: region Internetu, będący pod administracyjną kontrolą jednej stacji, np. dostawcy usług Internetu. Nazywany też *domeną wyboru trasy*
- każdy AS ma unikalny 16 bitowy identyfikator, nadawany przez Network Operation Center (NOC)
- złożoność AS *nie jest ujawniana* reszcie Internetu
- *dodatkowa* hierarchiczna agregacja informacji o wyborze trasy
- wybór trasy *wewnątrz domeny* i *między domenami*
- redukcja informacji o wyborze trasy: *trasy domyślne* i *rutery graniczne*

przykład systemów autonomicznych

- wybór trasy wewnątrz
domeny:
RIP, IGRP, EIGRP, OSPF

- wybór trasy między
domenami:
EGP, BGP

protokół wyboru trasy wewnątrz domeny

- **protokół informowania o trasach RIP**
- rozpowszechniany z **Unix BSD**
- wybór trasy na podstawie *wektora odległości*
- ruter przesyła informację o kosztach osiągnięcia innych ruterów (odległościach do innych sieci)
- aktualizacja co **30 s**
- dozwolone odległości do **15 etapów**
- **16 etapów** oznacza *nieosiągalność sieci* ($= \infty$)

format pakietu RIP

- **⟨adres sieci, odległość⟩**
na adres sieci 14 bajtów
- w wersji **RIPv1**:
4 bajty adres IP
- w wersji **RIPv2**:
4 bajty adres IP
+ maska podsieci
(obsługa podziału sieci
na podsieci)

0	8	16	31
Polecenie	Wersja	Zero	
Rodzina sieci 1		Adres sieci 1	
Adres sieci 1			
Odległość sieci 1			
Rodzina sieci 2		Adres sieci 2	
Adres sieci 2			
Odległość sieci 2			

protokół wyboru trasy wewnątrz domeny

- **protokół „wpierw najkrótsza ścieżka” OSPF**
- wybór trasy na podstawie *stanu łącza*,
plus następujące cechy:
  - *uwierzytelnienie komunikatów wyboru trasy*
za pomocą 8-bajtowego *hasła*
  - *dodatkowa hierarchia* (podział domeny na *obszary*):
zmniejszenie ilości przesyłanych informacji, każdy
obszar ma 32 bitowy identyfikator
  - *zrównoważenie obciążenia*: trasom do tego samego
miejsca przydziela się ten sam koszt

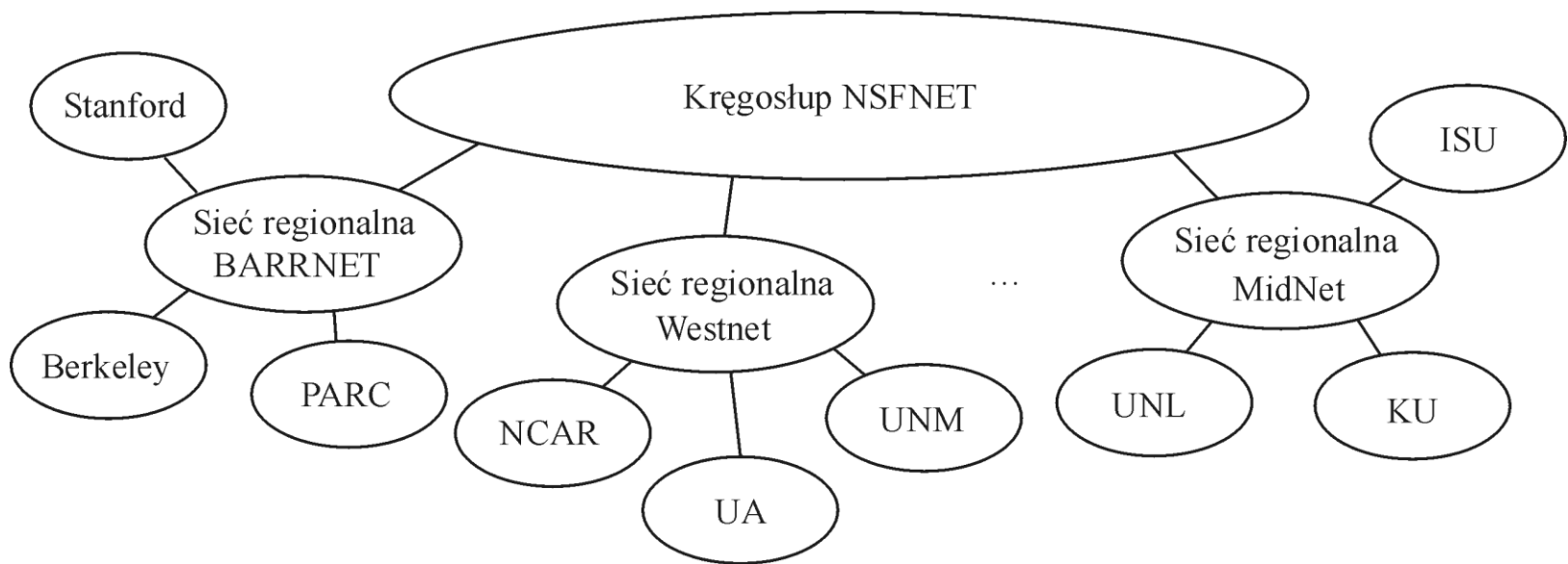
format nagłówka pakietu OSPF

- *wersja* = 2
- *typ*, n.p. = 1, komunikat *halo*
- *typ uwierzytelnienia*=0 (brak), =1 (jest)
- *identyfikator obszaru*, w którym znajduje się węzeł

0	8	16	31
Wersja	Typ	Długość komunikatu	
Adres nadawcy			
Identyfikator obszaru			
Suma kontrolna		Typ uwierzytelnienia	
Uwierzytelnienie			

protokoły wyboru trasy między domenami

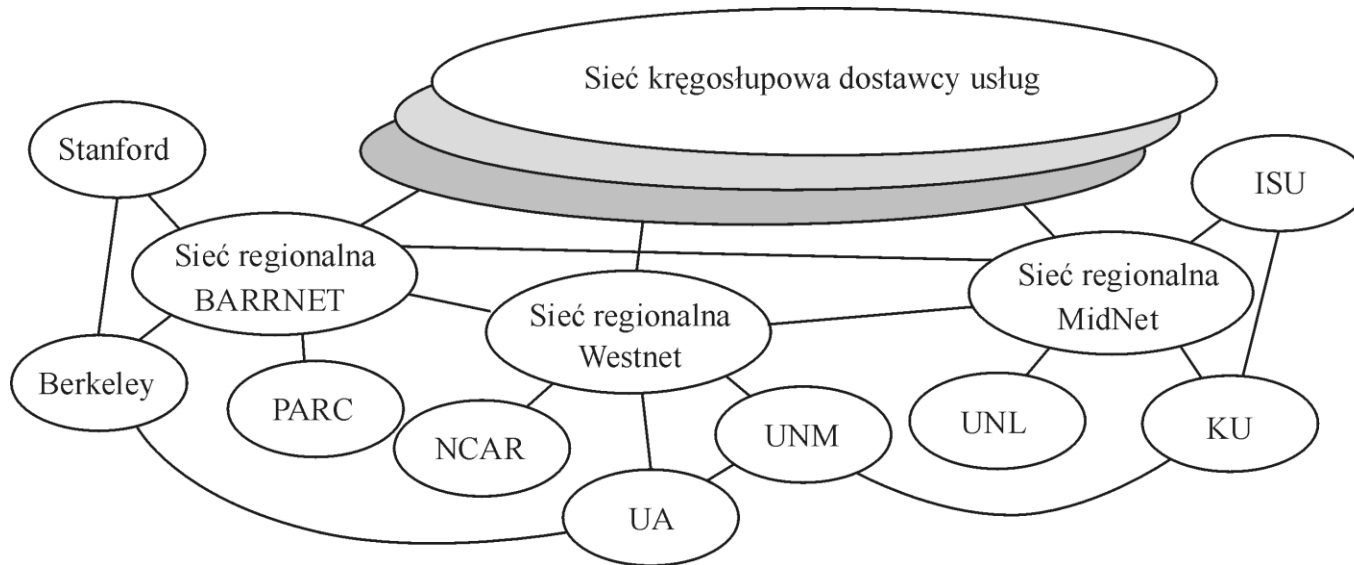
- **protokół bramki zewnętrznej EGP**
ogranicza topologię Internetu do drzewa

Internet z jednym kręgosłupem (1990)

protokoły wyboru trasy między domenami

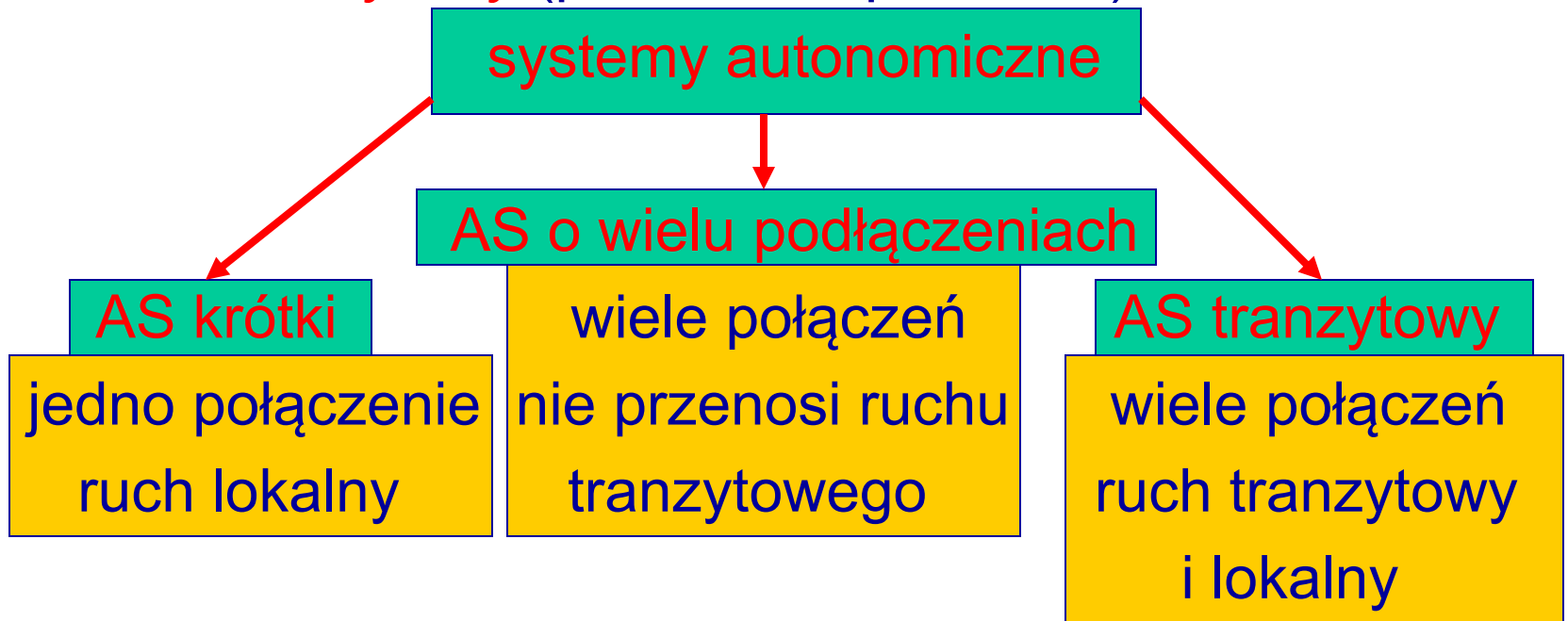
- **protokół bramki granicznej BGP**

Internet o wielu kręgosłupach (obecnie)

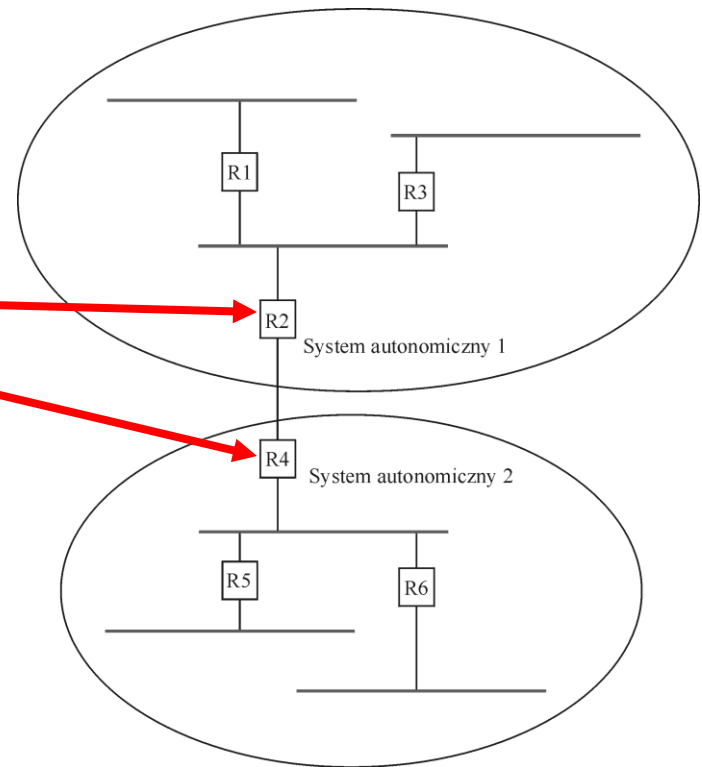
protokół bramki granicznej BGP

- obecnie wersja **BGP-4**
- *założenie*: Internet jest strukturą niedrzewiastą
- *ruch lokalny* (powstaje albo kończy się w **AS**)
- *ruch tranzytowy* (przechodzi przez **AS**)

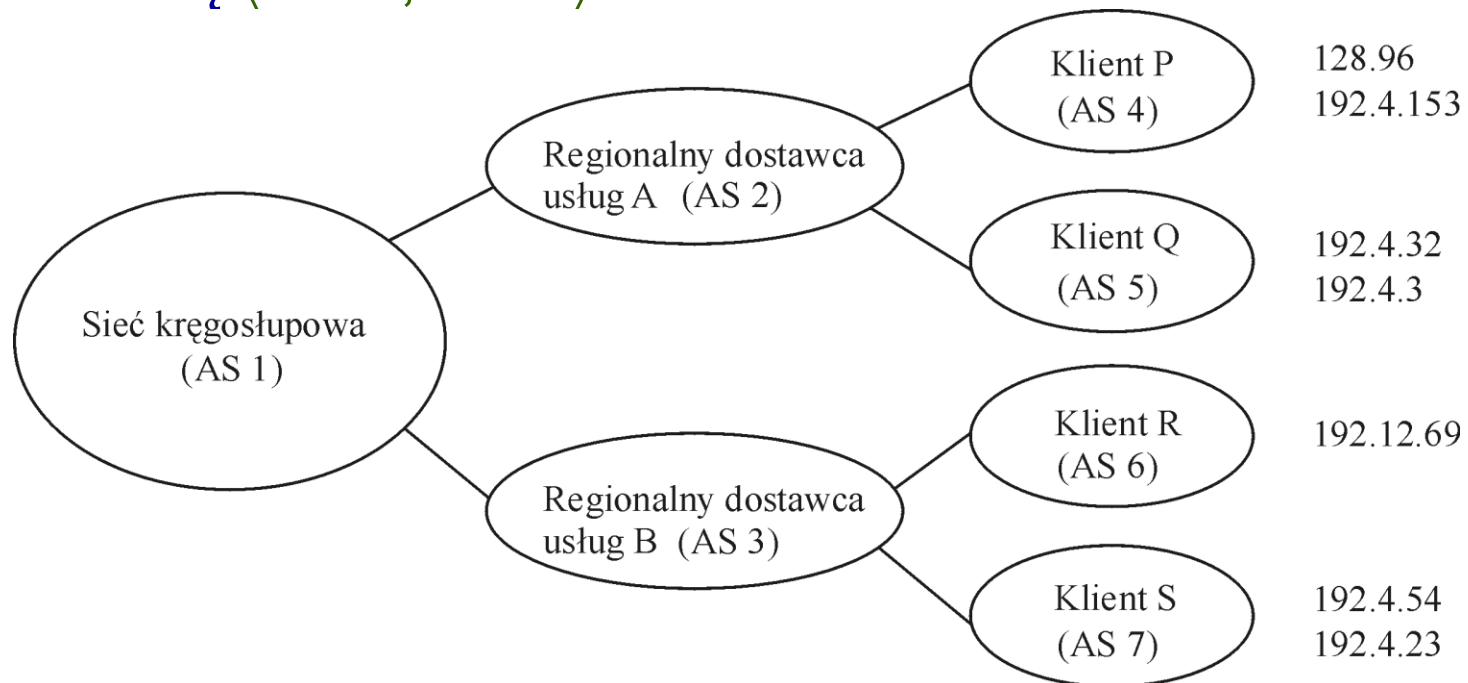
protokół bramki granicznej BGP

- *znajduje dowolną ścieżkę, bez pętli, do danej sieci*
- *nie polega* ani na wektorze odległości, ani na stanie łącza - *podaje kompletne ścieżki* (listy **AS**) pozwalające osiągnąć daną sieć
- *bramki graniczna*: router przez który pakiet osiąga dany **AS**
- *spiker*: rzecznik całego AS (różny od bramki granicznej)

protokół bramki granicznej BGP - przykład

- spiker BGP dla AS2 podaje, że z AS2 można osiągnąć sieci 128.96, 192.4.153, 192.4.32 i 192.4.32
- sieć kręgosłupowa podaje, że sieci te osiąga się ścieżką $\langle \text{AS 1}, \text{AS 2} \rangle$

format pakietu aktualizującego BGP-4

- BGP *poleca* ścieżki do danej sieci
- BGP również *odwołuje* zalecane ścieżki
- *złożoność wyboru trasy* między domenami jest rzędu liczby AS
- *słaby punkt*: w routerze granicznym ilość tras równa liczbie przydzielonych sieci

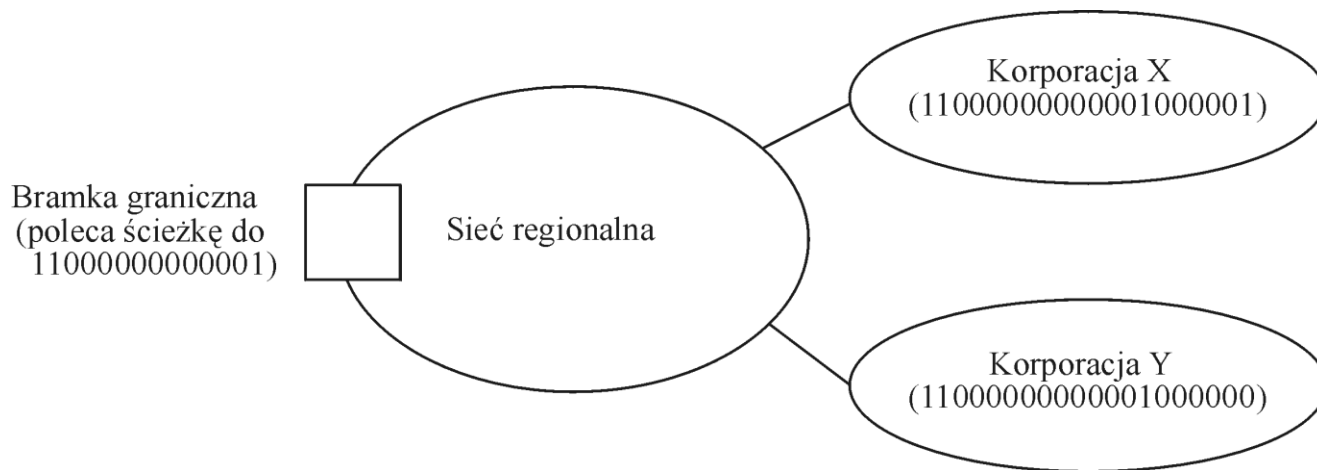
0	15
Długość tras niewykonalnych	
Trasy odwołane (zmiennie)	
Całkowita długość atrybutów ścieżki	
Atrybuty ścieżki (zmiennie)	
Informacja o osiągalności warstwy sieci (zmienna)	

bezklasowy wybór trasy między domenami

- *problem* wyczerpywania się adresów IP
- *problem* za małej pamięci w ruterach
- *rozwiązanie*: rezygnacja ze ścisłych granic między klasami adresów i *agregacja tras* w technice CIDR
- *przykład*: przydział ciągłego bloku adresów klasy C od 192.4.16 do 192.4.31, czyli od
11000000 00000100 00010000 xxxxxxxx do
11000000 00000100 00011111 xxxxxxxx
(górne 20 bitów takie same)
- CIDR składa adresy, które mogą być przydzielone pojedynczemu AS w jeden adres - *łączenie w nadsieć*

bezklasowy wybór trasy - CIDR

- korporacjom X i Y przydzielono sąsiednie 20 bitowe przedrostki sieci
- 19 bitów wskazuje na podsieci X i Y razem
- 20 bitów 11000000 00000100 0001 wskazuje na podsieć X
- 20 bitów 11000000 00000100 0000 wskazuje na podsieć Y

rozsyłanie grupowe

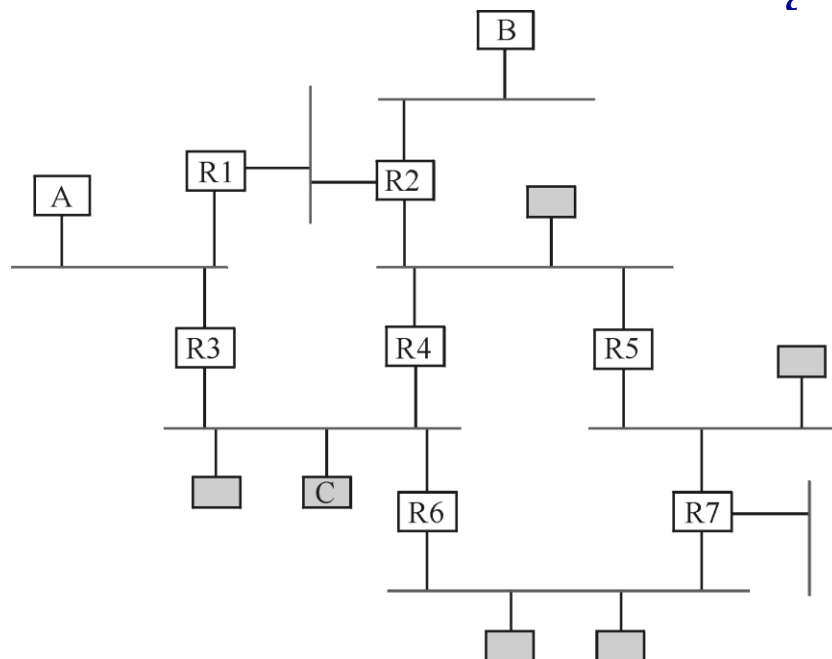
- *implementacja* rozsyłania grupowego w IPv4
- nadawanie pojedynczego pakietu pod *adres grupowy*
- decyzja o przynależności komputera do danej grupy jest *autonomiczną decyzją komputera*
- implementacja rozsyłania grupowego poprzez *rozszerzenie funkcji kierowania w ruterach*
- rozszerzenie protokołu *wektora odległości* (RIP)
- rozszerzenie protokołu *stanu łącza* (OSPF)
- *typ* adresu rozsyłania grupowego dodany do IPv4

rozsyłanie grupowe na podstawie stanu łącza

- każdy ruter monitoruje stan łączy do niego *bezpośrednio* do niego podłączonych i nadaje komunikat aktualizujący do *wszystkich* ruterów, ilekroć stan się zmienia
- komputer informuje sieć LAN, *do której grupy należy*
- ruter monitoruje sieć LAN, aby to sprawdzić
- brak informacji oznacza, że komputer *opuścił grupę*
- posiadając wiedzę, które grupy mają członków na których łączach, każdy ruter oblicza *drzewo rozsyłania grupowego o najkrótszych ścieżkach* od dowolnego nadawcy do dowolnej grupy (algorytmem Dikstry)

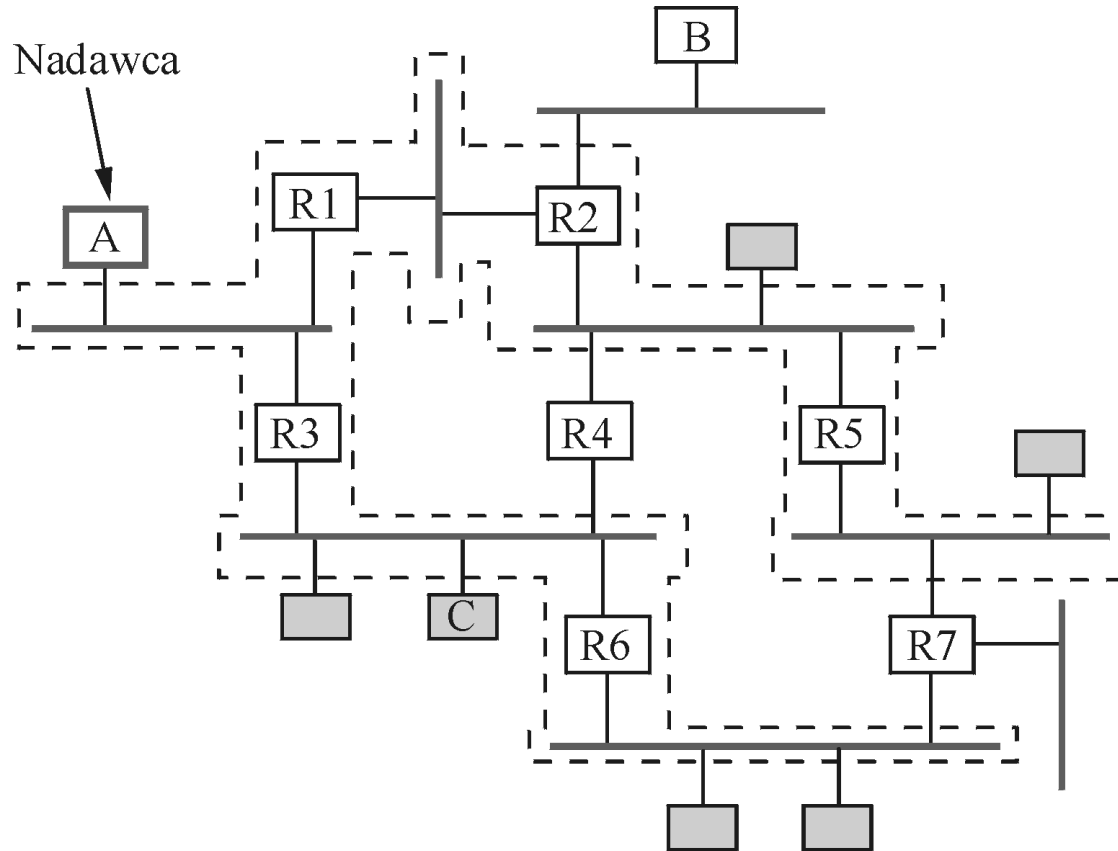
rozsyłanie grupowe na podstawie stanu łącza

- komputery oznaczone na szaro należą do grupy G

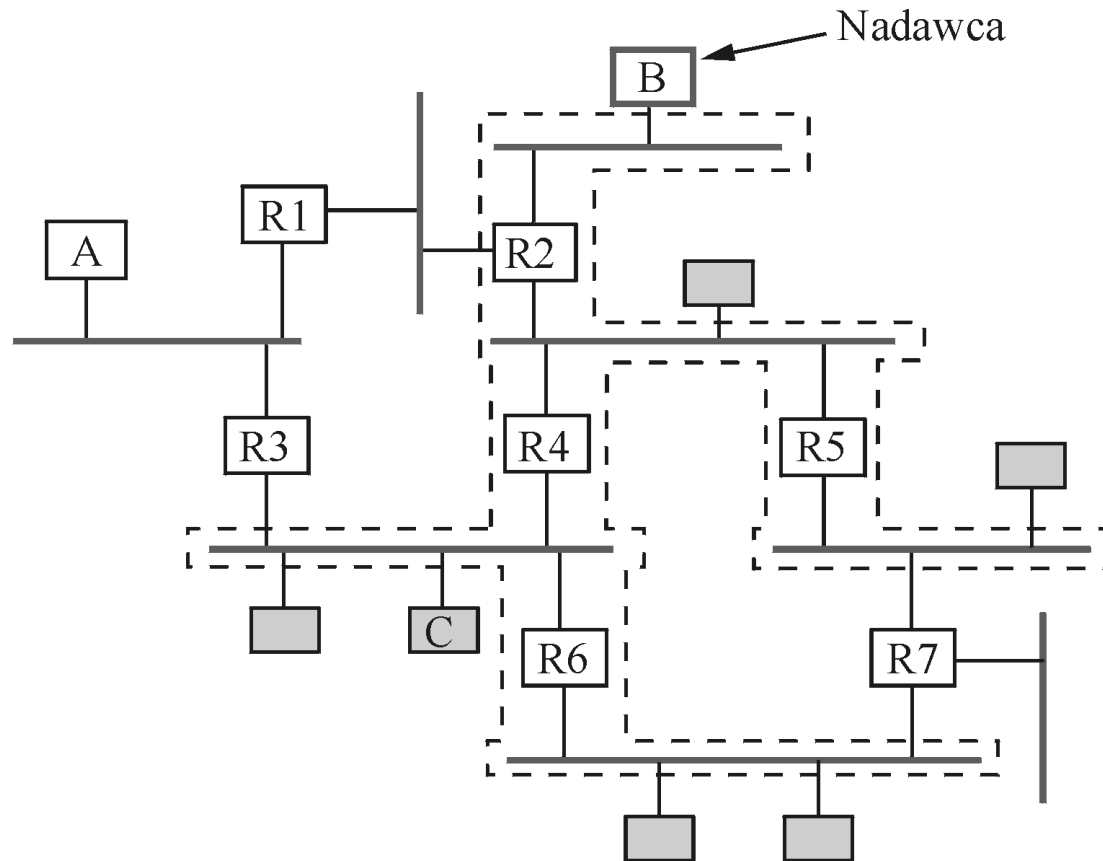

zadanie: oblicz drzewo rozsyłania grupowego o najkrótszych ścieżkach dla nadawców A, B i C do grupy G

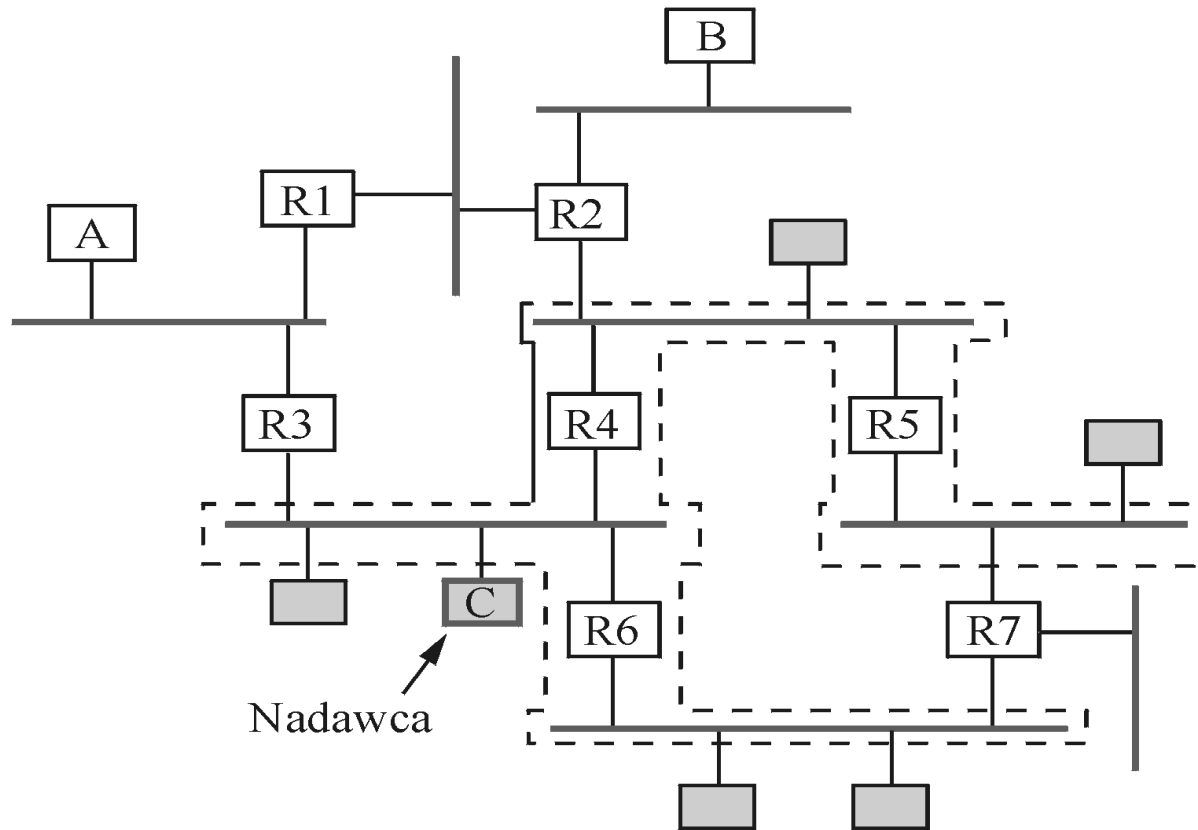
drzewo rozsyłania grupowego o najkrótszych ścieżkach dla nadawcy A

drzewo rozsyłania grupowego o najkrótszych ścieżkach dla nadawcy B

drzewo rozsyłania grupowego o najkrótszych ścieżkach dla nadawcy C

rozsyłanie grupowe na podstawie wektora odległości

- *dodanie rozsyłania grupowego do algorytmu wektora odległości* jest skomplikowane, ponieważ rutery nie znają całej topologii sieci
- realizowane *w dwóch etapach*:
  - 1° mechanizm rozgłaszania, kierujący pakiet do wszystkich sieci w intersieci, nazwany *rozgłaszaniem uwzględniającym ścieżkę odwrotną*
  - 2° mechanizm odcinający te sieci, które nie zawierają komputerów należących do grupy, nazwany *rozsyłaniem grupowym, uwzględniającym ścieżkę odwrotną*

rozgłaszanie uwzględniające ścieżkę odwrotną

- kiedy ruter odbiera pakiet rozsyłania grupowego od nadawcy **S**, kieruje go do wszystkich łączy wychodzących, tylko wtedy, gdy pakiet przyszedł na łączy należącym do najkrótszej ścieżki do nadawcy **S**
- ruter należący do najkrótszej ścieżki do nadawcy **S** w danej sieci nazywa się *ruterem macierzystym*
- *tylko* ruter macierzysty może przekazywać pakiety rozsyłane grupowo od tego nadawcy do danej sieci
- ruter trzyma dla każdej pary *nadawca/łącze* po jednym bicie, wskazującym czy jest dla niej ruterem macierzystym

rozsyłanie grupowe uwzględniające ścieżkę odwrotną

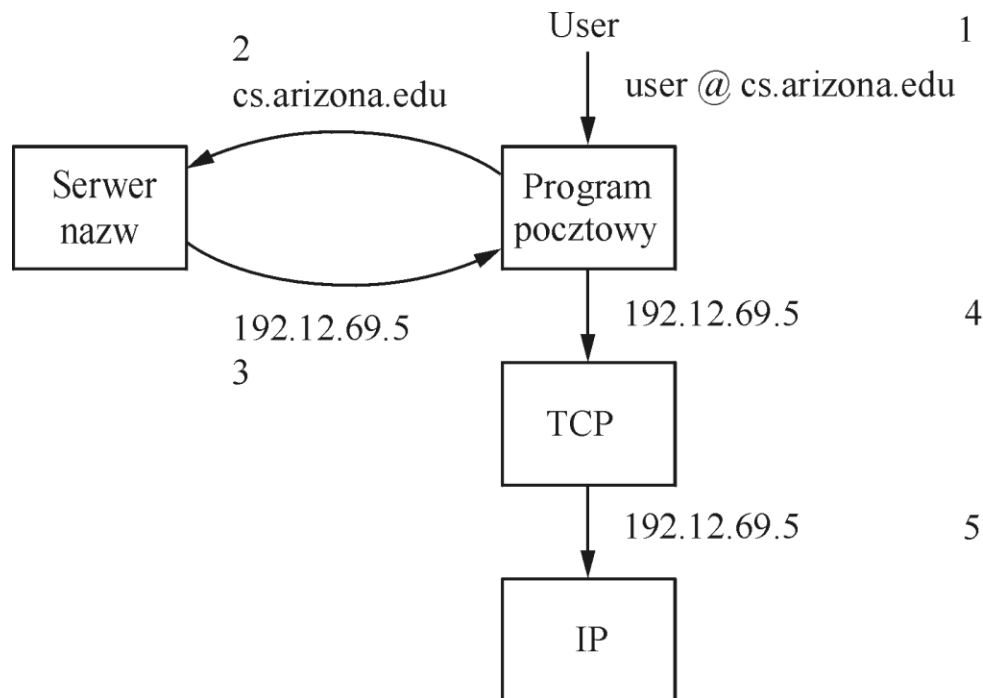
- *rozpoznanie*, kiedy *sieć typu liść* (w której ruter macierzysty jest jedynym ruterem) nie zawiera żadnych komputerów należących do grupy **G**, przez analizę w routerze informacji przekazywanej okresowo przez komputery
- *propagacja informacji* „nie ma tutaj członków grupy **G**” *w górę drzewa najkrótszych ścieżek*, od routera do routera

nazwy komputerów (DNS)

- *nazwa komputera*: zmienna długość, mnemoniczna
- *przestrzeń nazw*: hierarchiczna (podzielona na składniki) albo prosta
- *system nazewnictwa*: zestaw wiązań nazw i wartości (w Internecie: *system nazw domen* (DNS))
- *wartość*: to, co zwraca system nazewnictwa, gdy mu podaje się nazwę (wartością może być adres)
- *mechanizm odwzorowania*: (procedura wywołana z nazwą zwraca wartość)
- *serwer nazw*: konkretna implementacja mechanizmu odwzorowania

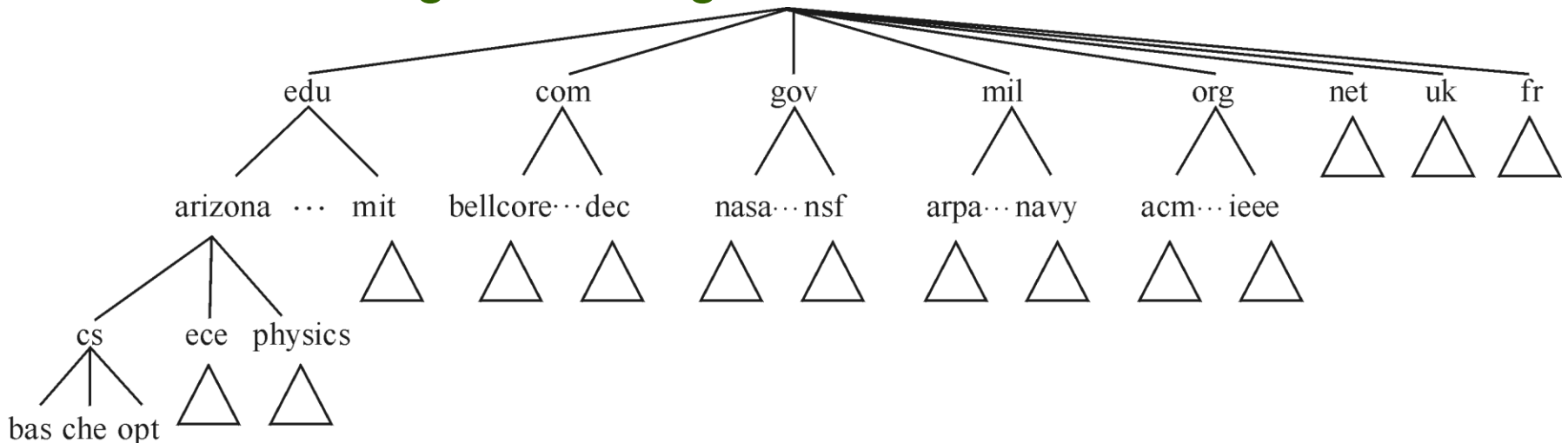
system nazw domen (DNS)

- *poprzednio* tablica wiązań nazw z adresami **hosts.txt** zarządzana przez NIC
- *teraz* **DNS**: sposób przekształcania nazwy w adres:

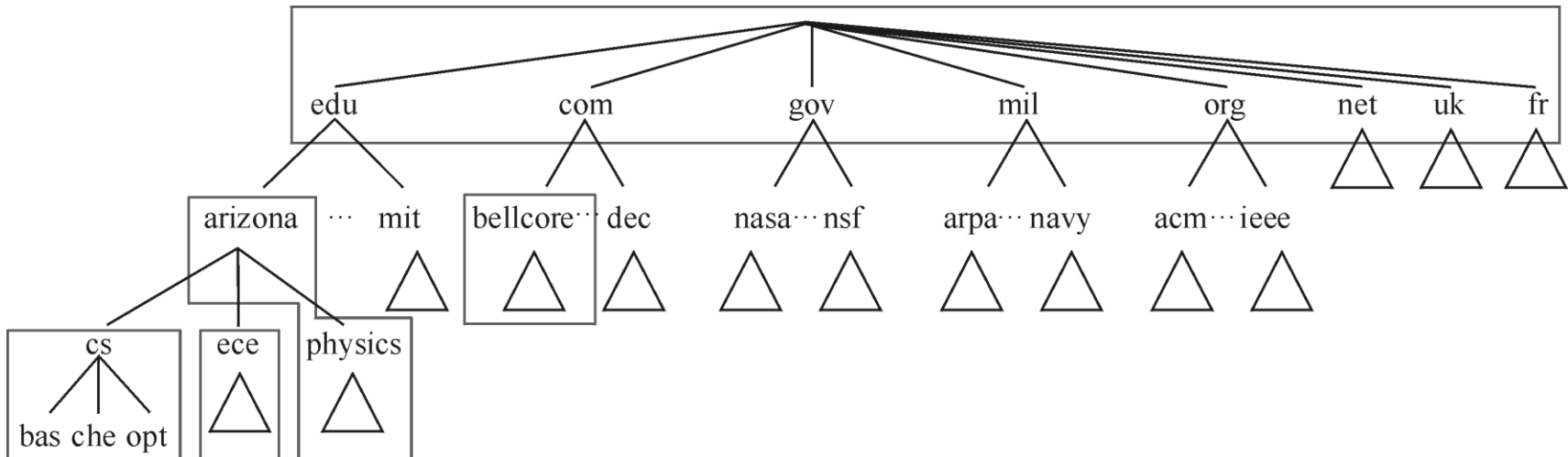
hierarchia domen

- nazwy **DNS** czytane od lewej, przetwarzane od prawej
- n.p.: **che.cs.arizona.edu**
- **DNS** odwzorowuje nazwy domen w wartości
- domeny dla każdego kraju + „wielka szóstka”:
edu, com, gov, mil, org i net

serwery nazw

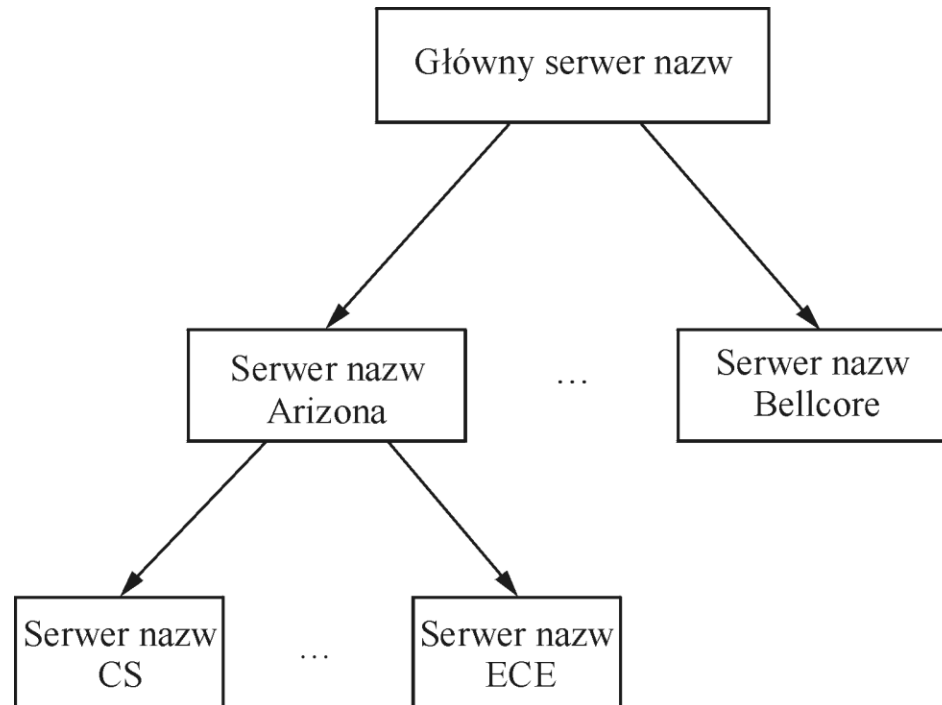
- hierarchia domen podzielona na strefy:

- strefa** odpowiada zakresowi władzy administracyjnej i w DNS jest zarządzana przez jeden lub więcej **serwer nazw** (redundancja)
- górnym poziomem zarządza NIC

hierarchia serwerów nazw

- DNS - hierarchia serwerów nazw

implementacja serwera nazw

- *informacja o strefie*: zbiór rekordów zasobów:
⟨Nazwa, Wartość, Typ, Klasa, TTL⟩
- pole **Wartość** *zależne od typu*:
  - typ **A**: adres IP
  - typ **NS**: nazwa komputera, na którym jest uruchomiony serwer nazw
  - typ **CNAME**: kanoniczna nazwa danego komputera (alias)
  - typ **MX**: nazwa komputera, na którym uruchomiony jest serwer poczty elektronicznej dla domeny
- **Klasa**: inne typy rekordów (nie **NIC**), **IN** (Internet)
- **TTL**: czas życia zasobu

przykład głównego serwera nazw

- zawiera rekord **NS** dla każdego serwera z drugiego poziomu oraz rekord **A** do translacji nazwy w adres **IP**:
- $\langle \text{arizona.edu}, \text{telcom.arizona.edu}, \text{NS}, \text{IN} \rangle$
- $\langle \text{telcom.arizona.edu}, 128.196.128.233, \text{A}, \text{IN} \rangle$
- $\langle \text{bellcore.com}, \text{thumper.bellcore.com}, \text{NS}, \text{IN} \rangle$
- $\langle \text{thumper.bellcore.com}, 128.96.32.20, \text{A}, \text{IN} \rangle$

przykład serwera nazw na 2 poziomie

- domena **arizona.edu** posiada serwer nazw dostępny w komputerze **telcom.arizona.edu**, z rekordami:

⟨cs.arizona.edu, optima.cs.arizona.edu, NS, IN⟩

⟨optima.cs.arizona.edu, 192.12.69.5, A, IN⟩

⟨ece.arizona.edu, helios.ece.arizona.edu, NS, IN⟩

⟨helios.ece.arizona.edu, 128.196.28.166, A, IN⟩

⟨jupiter.physics.arizona.edu, 128.196.4.1, A, IN⟩

⟨saturn.physics.arizona.edu, 128.196.4.2, A, IN⟩

⟨mars.physics.arizona.edu, 128.196.4.3, A, IN⟩

⟨venus.physics.arizona.edu, 128.196.4.4, A, IN⟩

przykład serwera nazw na 3 poziomie

- domena **cs.arizona.edu** posiada serwer nazw dostępny w komputerze **optima.cs.arizona.edu**:

⟨cs.arizona.edu, optima.cs.arizona.edu, MX, IN⟩

⟨cheltenham.cs.arizona.edu, 192.12.69.60, A, IN⟩

⟨che.cs.arizona.edu, cheltenham.cs.arizona.edu, CNAME, IN⟩

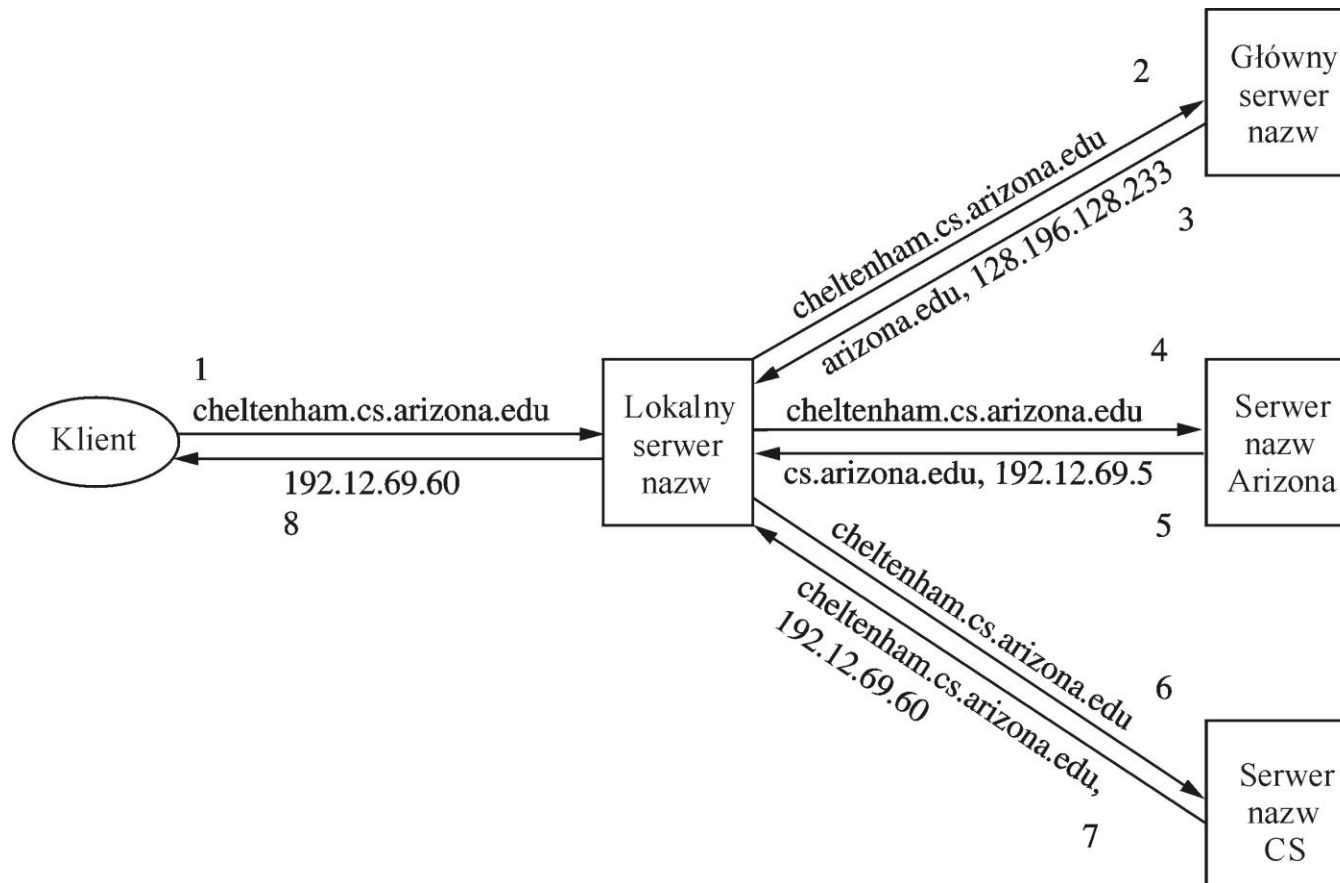
⟨optima.cs.arizona.edu, 192.12.69.5, A, IN⟩

⟨opt.cs.arizona.edu, optima.cs.arizona.edu, CNAME, IN⟩

⟨baskerville.cs.arizona.edu, 192.12.69.35, A, IN⟩

⟨bas.cs.arizona.edu, baskerville.cs.arizona.edu, CNAME, IN⟩

odwzorowanie nazw w praktyce

konwencja nazewnictwa

- uniwersytety amerykańskie w domenie **edu**:
- **cs.stanford.edu**
- uniwersytety angielskie w poddomenie **ac** domeny **uk**:
- **cs1.cam.ac.uk**
- uniwersytety polskie w poddomenie miasto, n.p.:
- **cs.put.poznan.pl**

IP następnej generacji

- *motywacja*: wzrost Internetu, problem skalowania
- *niemożliwe* jest uzyskanie 100% efektywności wykorzystania adresów
- *pierwsze prace* nad zwiększeniem przestrzeni adresów: IETF 1991
- *zmiana rozmiaru adresu do 128 bitów* $\Rightarrow$ zmiana w nagłówku pakietu IP $\Rightarrow$ nowe oprogramowanie w komputerach i ruterach
- *efekt kuli śniegowej* - lista życzeń IP nowej generacji: obsługa czasu rzeczywistego, bezpieczeństwo, autokonfiguracja (adresu IP i domeny), wybór trasy komputerów ruchomych

adresy w IPv6

- *długość adresu* 128 bitów (16 bajtów)
- *przestrzeń adresów* $2^{128} = 3,4 \times 10^{38}$
- 16000 efektywnych adresów na m²

przydział przedrostków adresu IPv6

przedrostek	zastosowanie
0000 0000	zarezerwowany
0000 0001	nie przydzielony
0000 001	zarezerwowany dla alokacji NSAP (protokoły ISO)
0000 010	zarezerwowany dla alokacji IPX (Novell)
0000 011	nie przydzielony

przydział przedrostków adresu IPv6

przedrostek	zastosowanie
0000 1	nie przydzielony
0001	nie przydzielony
001	nie przydzielony
010	adres jednostkowy odnoszący się do dostawcy
011	nie przydzielony

przydział przedrostków adresu IPv6

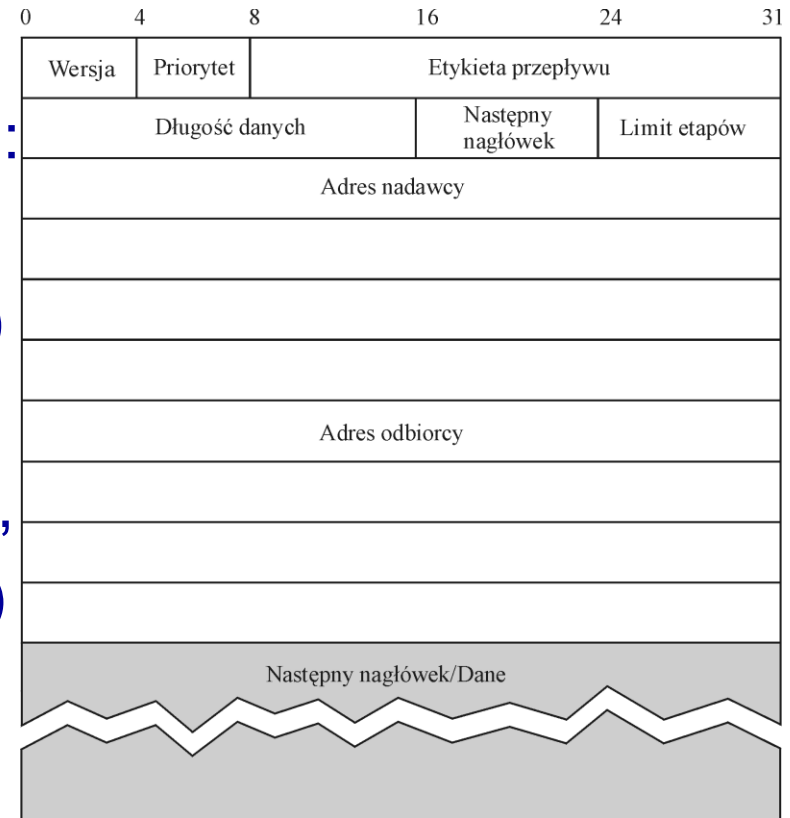
przedrostek	zastosowanie
100	zarezerwowany dla adresu jednostkowego odnoszącego się do obszaru geograficznego
101, 110, 1110, 11110, 111110, 1111110, 111111100	nie przydzielony
1111 1110 10	adres wykorzystywany lokalnie w łączy
1111 1110 11	adres wykorzystywany lokalnie w miejscu
1111 1111	adres grupowy

notacja adresu

- $x:x:x:x:x:x:x:x$, gdzie każdy x jest szesnastkową reprezentacją 16 bitowego (2 bajtowego) fragmentu:
47CD:1234:4422:AC02:0022:1234:A456:0124
- zapis zwarty 47CD::A456:0124 adresu:
47CD:0000:0000:0000:0000:0000:A456:0124
- adres IPv6 odwzorowany w IPv4:
::00FF:128.96.33.81

format pakietu IPv6

- wersja=6
- priorytet, etykieta przepływu:
jakość usługi
- długość danych: (w bajtach)
- następny nagłówek: (po nagłówku IP), jak go nie ma, to pole protokół (TCP, UDP)
- limit etapów (to co TTL)
- dł. nagłówka 40 bajtów

przetwarzanie opcji

- *efektywniejsze* niż w IPv4 (przyjazne dla ruterów)
- *nagłówki rozszerzeń* w ustalonym porządku
- opcje dowolnej długości
- nagłówek rozszerzenia dotyczącego fragmentacji

0	8	16	29	31
Następny nagłówek	Zarezerwowane	Przesunięcie	RES	M
Identyfikator				

- następny nagłówek:
44=fragmentacja, 51=poświadczenie tożsamości,
6=TCP, i.t.p.

Autokonfiguracja adresu IP

- *podejście stanowe*: komputer rozmawia z serwerem konfiguracji
- *podejście bezstanowe*: komputer konstruuje swój adres IP na własną rękę: etapy:
  - uzyskanie identyfikatora interfejsu, unikalnego na łączy, do którego komputer jest dołączony (Ethernet)
  - uzyskanie przedrostka adresu dla podsieci (nadawany przez ruter)

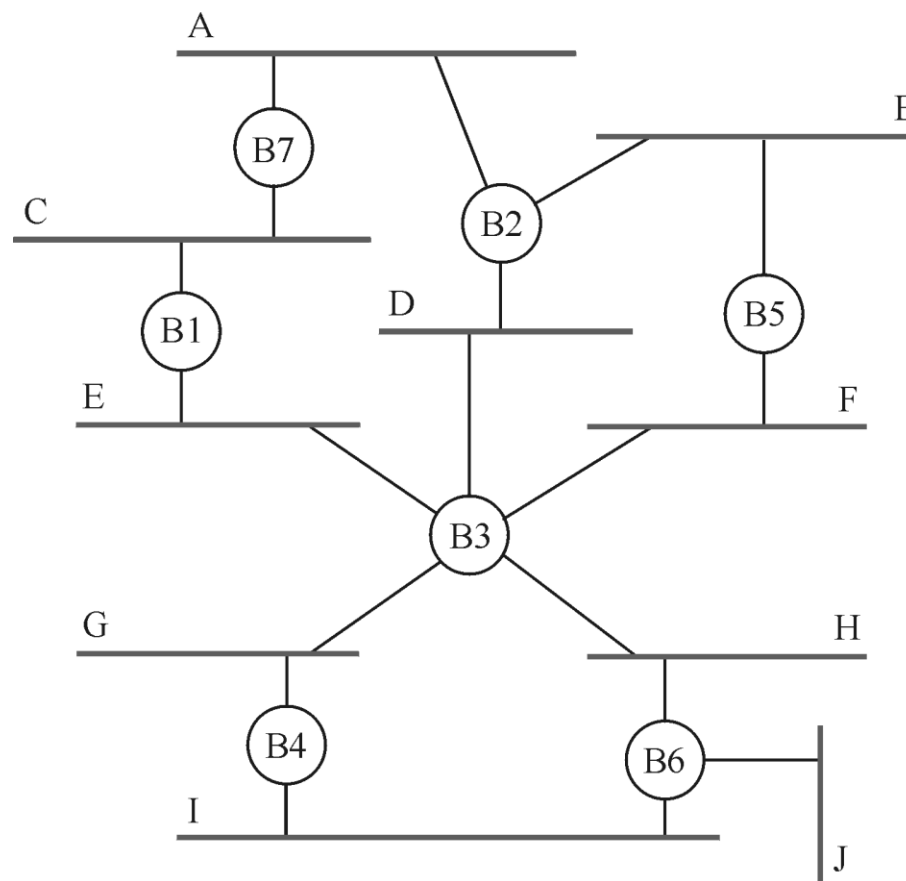
3	m	n	o	p	125-m-n-o-p
010	Identyfikator rejestru	Identyfikator dostawcy	Identyfikator abonenta	Identyfikator podsieci	Identyfikator interfejsu

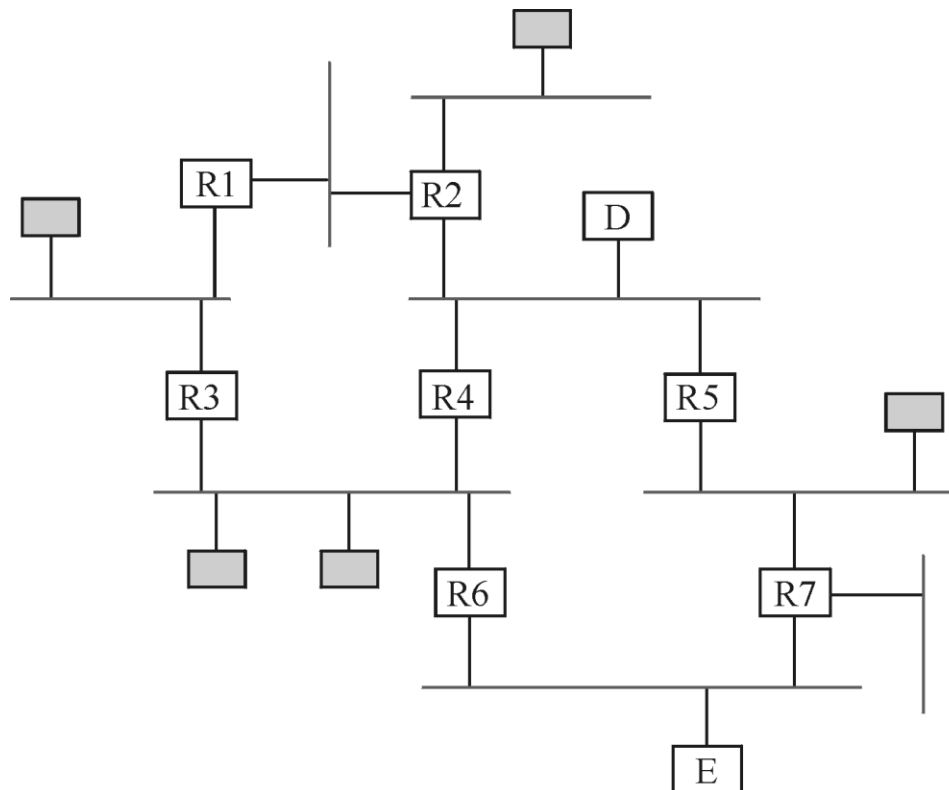
zaawansowane możliwości wyboru trasy

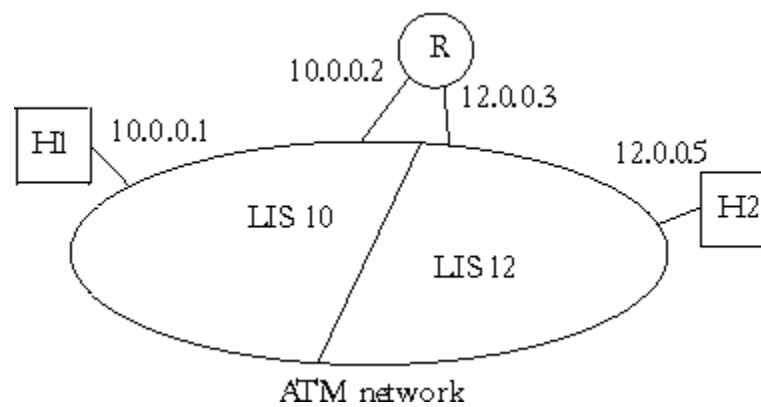
- brak nagłówka wyboru trasy = CIDR w IPv4
- *nagłówek wyboru trasy*:
  - obszary topologiczne, które pakiet ma odwiedzić na trasie do odbiorcy
  - n.p. kręgosłupowa sieć dostawcy, sieć dostawcy taniego, niezawodnego, bezpiecznego ...
- *adres elementu topologicznego* (anycast) = zbiór interfejsów

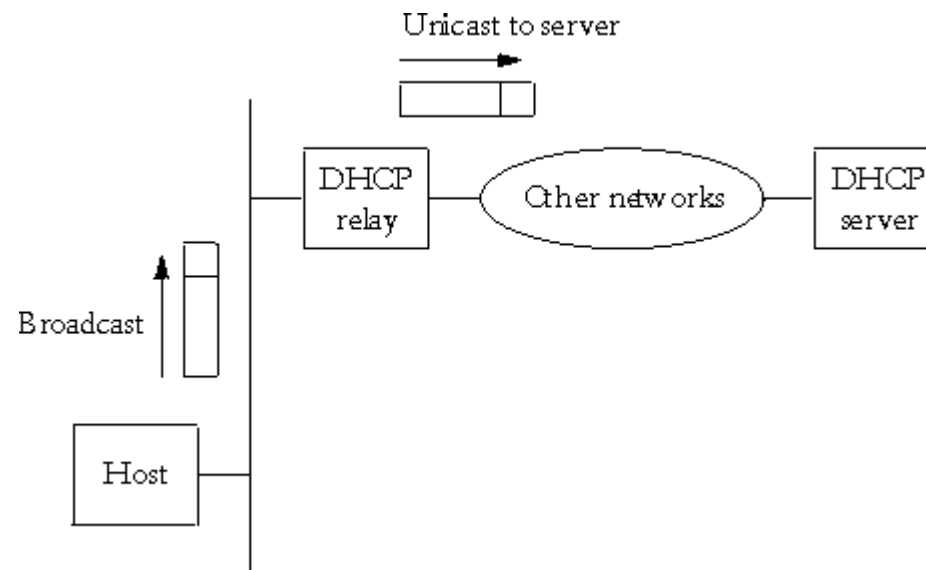
przejście od IPv4 do IPv6

- trudny okres przejściowy
- mechanizmy przejścia:
  - *operacja na podwójnym stosie* (IPv4 i IPv6 w węźle), adres IPv6 może być niezwiązany z adresem IPv4
  - *tunelowanie* (pakiet IPv6 nadany jako dane w pakiecie IPv4), stosowany może być adres IPv6 odwzorowany w IPv4

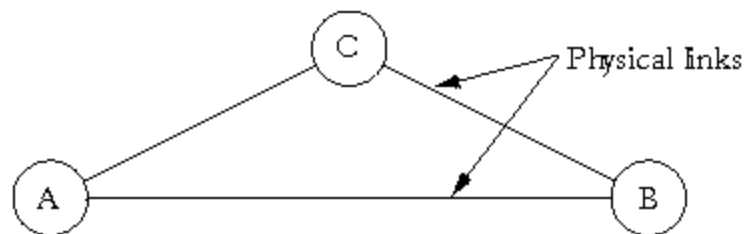

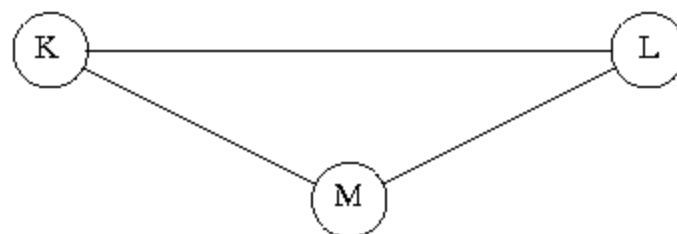

Operation	HType	HLen	Hops
Xid			
Secs		Flags	
ciaddr			
yiaddr			
siaddr			
giaddr			
chaddr (16 bytes)			
sname (64 bytes)			
file (128 bytes)			
options			

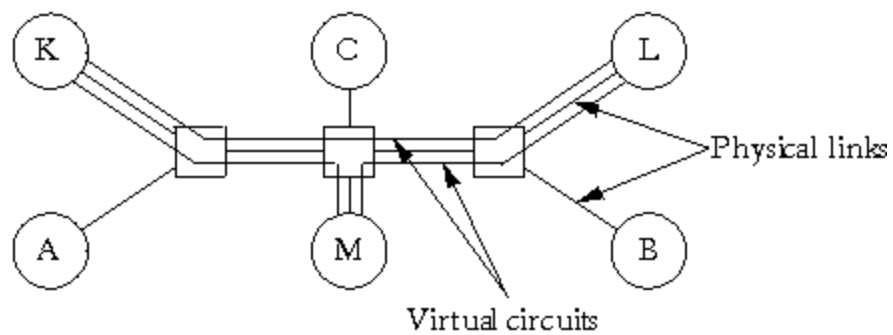

Corporation X private network

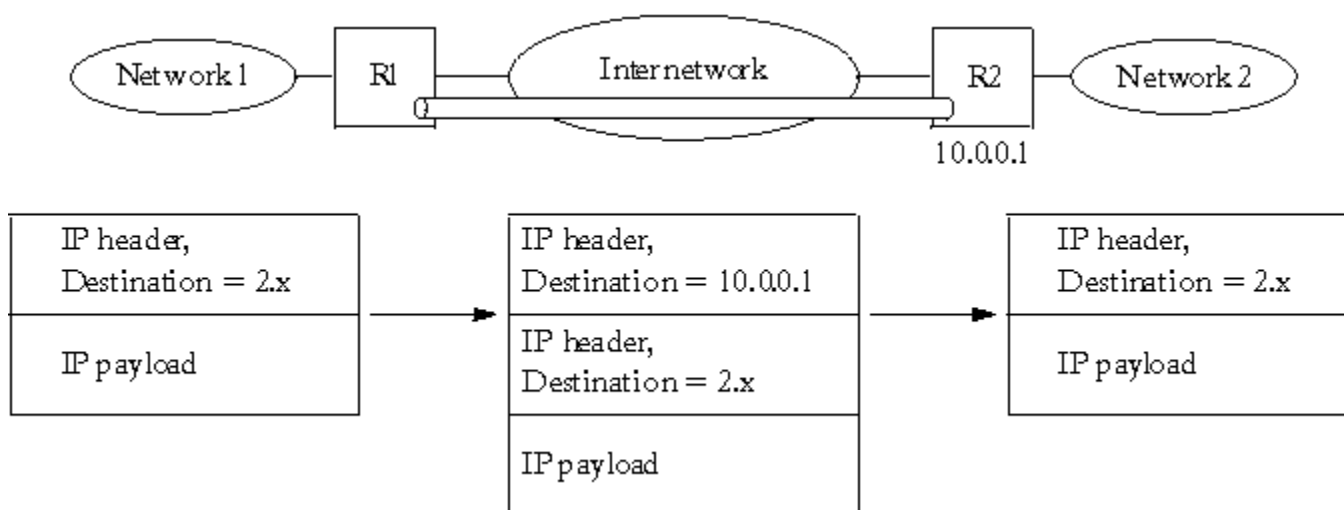

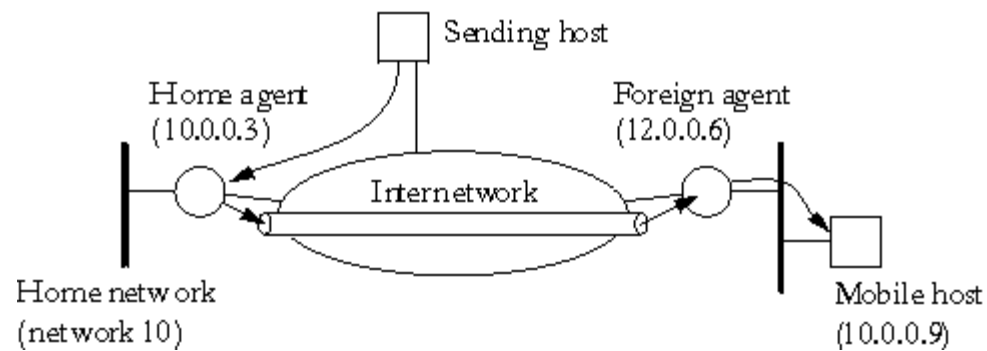
Corporation Y private network

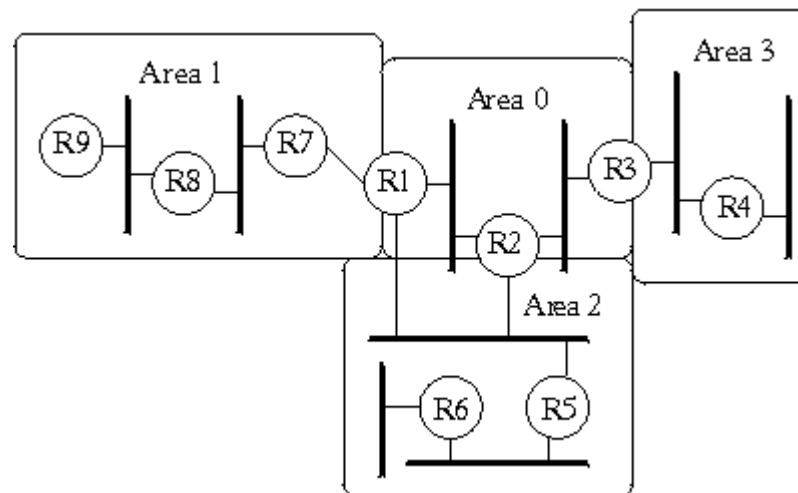
(a)

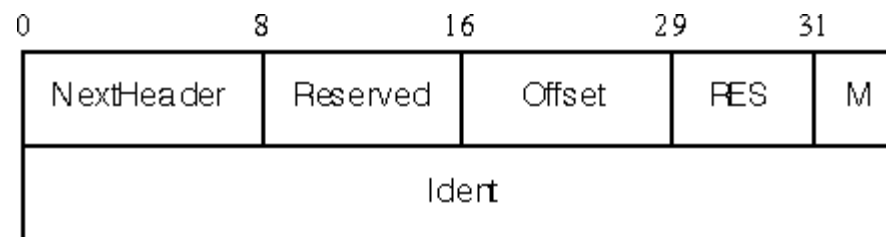

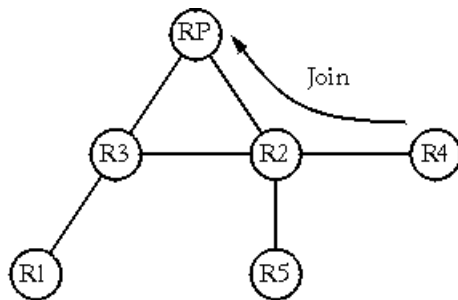
(b)

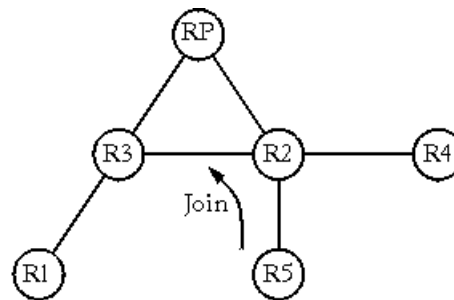

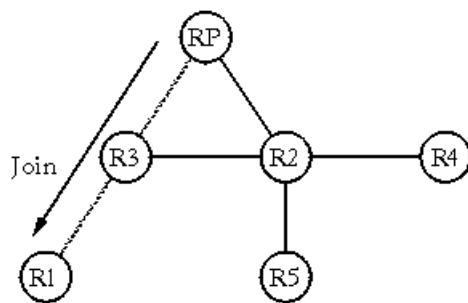

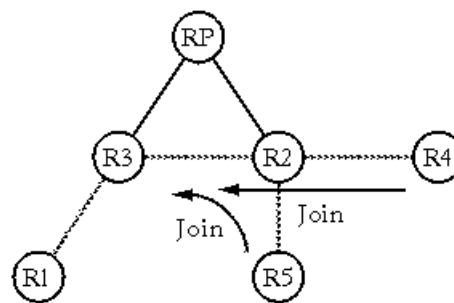
(a)

(b)

(c)

(d)

RP = Rendezvous point
 — Shared tree
 ..... Source-specific tree for source R1